Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXIX. CELOVEC, PETEK, 9. MAREC 1984 ŠTEV. 10 (2165)

Proti poslabšanju že slabe ureditve

Tiskovna konferenca Slovencev na Dunaju

Ne moremo pristati na poslabšanje že tako slabe ureditve na šolskem področju, so v sredo dejali predstavniki koroških Slovencev na tiskovni konferenci na Dunaju. Ločene šole bi bile izhodišče tudi za ločevanje drugih področij, npr. delovnih mest, je rekel predsednik ZSO Feliks Wieser. Predsednik NSKS Matevž Grilc pa je sodil, da grozi dramatičen razvoj dogodkov.

Tiskovna konferenca slovenskih osrednjih organizacij v dunajskem tiskovnem centru Concordia je med novinarji zelo odmevala. Z njo sta organizaciji začeli z informiranjem javnosti tudi v širšem avstrijskem in mednarodnem merilu.

Matevž Grilc je dejal, da ne gre, da bi svobodnjaški prvak Haider na račun Slovencev delal kariero in si tako zagotovil politično preživetje. Po Grilčevem mnenju je svobodnjaški zakonski predlog za spremembo sedanje šolske ureditve rasističen, njegovo sprejetje pa bi v konsekvenci pomenilo dokončno likvidacijo koroških Slovencev. Večinski stranki na Koroškem in tudi na zvezni ravni doslej sicer še ne odobravata svobodnjaških in heimatdienstovskih posegov, vendar pa dosedanje izkušnje kažejo, da sta konec koncev vedno kapitulirali pred nemškonacionalnim pritiskom.

Feliks Wieser je svaril pred posledicami takega šolskega apartheida. Če se zdaj zanika načelo koedukacije v šoli, bo samo vprašanje časa, kdaj bodo hoteli načelo ločevanja razširiti tudi na verska in druga področja tja do delovnih mest. „Kje bi bila meja?" je vprašal Wieser in dodal, da bi se vrata za ločevanje narodnosti na delovnem mestu in v javnem življenju odprla na stežaj. Pozval je vse demokratične sile, da naj se zoperstavijo nameravanemu poslabšanju pri dvojezičnem šolstvu.

V radijskem pogovoru je Grilc rekel, da so koroški Slovenci za ohranitev obstoječe ureditve, čeprav ni zadovoljiva; seveda pa želijo, da bi začeli pogovore o pedagoških problemih dvojezičnega pouka in o izboljšanju sedanjega sistema.

Teodor Domej, sodelavec Slovenskega znanstvenega inštituta, je novinarje seznanil s sedanjo ureditvijo in jim predočil posledice za južno Koroško, če bi zahteve nemških nacionalcev obveljale. In končno je poudaril, da je zahtevana preureditev šolstva v nasprotju s členom 6 državne pogodbe, ki prepoveduje vsakršno diskriminacijo.

Slovenci pri Pešiču

Predsednik ZSO Feliks Wieser in tajnik NSKS Franc Wedenig sta se v sredo ob priliki bivanja na Dunaju mudila tudi na ambasadi SFR Jugoslavije, kjer ju je sprejel jugoslovanski ambasador Milorad Pešić. Wieser in Wedenig sta s Pešićem imela informativen razgovor o aktualnih vprašanjih slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Zaradi posebne aktualnosti, saj smo na Koroškem dnevno soočeni s tem problemom, je bilo v središču razgovora vprašanje dvojezičnega šolstva.

Škandalozna sorodnost

Sozvočje z antisemitskimi zakoni: KHD naj umakne referendum

Ali se KHD zgleduje po nacističnih rasnih zakonih? Ob osupljivi sorodnosti njegovih argumentov z nacističnimi smernicami za pouk židovskih otrok je to vprašanje skorajda retorično. Sicer pa, sami primerjajte spodnje dokumente!

Aus den Richtlinien für die Schulerziehung jüdischer Kinder. (Amtsblatt Nr. 14, 20. Juli 1937.)

Soweit nach den örtlichen Verhältnissen eine abgesonderte Beschulung der jüdischen Schüler . . . ohne besondere Mehrbelastung der Unterhaltsträger möglich ist und private jüdische Schulen nicht vorhanden sind, wird den Unterhaltsträgern der öffentlichen Pflichtschulen nahegelegt, . . . besondere Schulen oder Sammelklassen für jüdische Schüler einzurichten.

Als Lehrer sind Juden, allenfalls jüdische Mischlinge zu verwenden.

IV. Juden können nicht Lehrer oder Erzieher deutscher Jugend sein.

1937-1984: **Kako so si argumenti podobni! Tam antisemitski nacistični predpisi izpred 47 let, tu heimatdienstovske zahteve iz današnjih dni. Sorodnost bi morala zadostovati, da KHD nemudoma umakne svoj referendum.**

Für Deutschkärntner Kinder deutsche Lehrer

Ruf der Heimat, januar 1984

Wir fordern daher:

- Unterricht der Deutschkärntner Pflichtschüler Südkärntens in **eigenen** Klassen mit **ausschließlich** deutscher Unterrichtssprache!

Letak KHD, februar 1984

- Getrennten Unterricht von Deutschkärntnern und Slowenen in den Volksschulen Südkärntens. Deutschkärntner Lehrer sollen deutsche Kinder, slowenische Lehrer slowenische Kinder unterrichten! Somit Anstellung der Lehrer dem Bevölkerungsverhältnis entsprechend!

Ruf der Heimat, junij/julij 1982

Ne bomo zgubljali besed o globoki zločinskosti nacistične rasne ideologije. Besede so preslabotne, da bi zajele vso nepojmljivost take izprijene miselnosti. Še bolj nemogoče je ubesediti vso grozo, ki jo je ta miselnost zgrnila nad človeštvo. Zgodovina je sodila in obsodila.

Toliko bolj škandalozna in razkrinkujoča je sorodnost heimatdienstovskih argumentov leta 1984 s to miselnostjo. Tudi če ni hotena. Soglasje je očitno: tam posebne šole ali zbirni razredi za židovske šolarje, tu ločeni razredi za šolarje, prijavljene k dvojezičnemu pouku. Tam židovski učitelji za židovske šolarje, tu slovenski učitelji za slovenske šolarje.

Vsebinsko, deloma celo dobesedno sozvočje današnjih heimatdienstovskih zahtev s predpisi antisemitskih zločincev izpred 47 let bi samo moralo zadostovati, da KHD nemudoma umakne svojo akcijo za referendum.

Vsa leta se Feldner krčevito brani proti temu, da bi njegovo združenje spravljali v zvezo z desnim ekstremizmom in nacizmom. Zdaj ima priliko, da tako zvezo z dejanji zanika. Zdaj še lahko odstopi od referenduma, zdaj lahko praktično dokaže, da noče iz koroških Slovencev napraviti današnje Žide.

Sinowatz proti referendumu

V začetku aprila bodo razgovori med predsedniki zveznih in deželnih strank o vprašanju dvojezičnega šolstva in drugih manjšinskih zadevah. To je sporočil v torek zvezni kancler Fred Sinowatz. Kancler je dodal, da je že kontaktiral predsednika ljudske in svobodnjaške stranke Mocka in Stegerja. Na predlog deželnega glavarja Wagnerja pa se bodo na Koroškem posebej sestali deželni predsedniki strank.

Kancler Sinowatz se je v torek postavil tudi proti referendumu KHD. Rekel je, da odklanja načrtovani referendum tako po vsebini kot tudi po trenutku njegove sprožitve. Po njegovem mnenju manjšinskih vprašanj ne bi smeli vnašati v volilne boje.

Profesorji zaskrbljeni za mir in sožitje

„Močno zaskrbljeni za prihodnost, za mir in sožitje v naši skupni domovini Koroški" se učiteljice in učitelji Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu z izjavo obračajo na javnost. Z izjavo, sprejeto na posvetovanju v sredo, se profesorji postavljajo v obrambo dvojezične šolske ureditve. Izjavo so poslali zveznemu predsedniku Kirchschlägerju, zveznemu kancelerju Sinowtzu, prosvetnemu ministru Zilku in deželnemu glavarju Wagnerju.

Izjava ima naslednje besedilo:

„Naloga avstrijske šole je, da vzgaja mladino v odprte, strpne ljudi in da jo usposobi, da v ljubezni do svobode in miru sodeluje pri skupnih nalogah človeštva. Zahteve KHD in FPÖ po spremembi manjšinskega šolstva nasprotujejo temu usmerjevalnemu paragrafu zakona o šolskem pouku in tudi določilom Avstrijske državne pogodbe od 15. maja 1955.

Vzgojno in izobraževalno delo dvojezične šole se je obneslo kljub obstoječim pomanjkljivostim, tako da moremo delo na tej podlagi uspešno nadaljevati.

Zato je nujno, da se skupna vzgoja vseh otrok na celotnem naselitvenem območju slovenske narodne skupnosti na Koroškem ohrani.

Samo skupno bomo kos nalogam, ki nam jih bo naložila prihodnost, za to pa je potrebna zavestna vzgoja k skupnosti v šoli."

PREBERITE

na strani

2 Bozen: Paket skoraj izpolnjen
3 Občni zbor Slovenskega šolskega društva
4 Srečanje bivših borcev v Prevaljah
5 Novice iz Pliberka in okolice
7 Beneški Slovenci zahtevajo enakopravnost
8 Smučanje, sankanje, namizni tenis, skoki in tek
8 Dnevi žena v Celovcu

Ženska samopomoč

Pričakovati je bilo takšno razburjanje. Razburjali so se sosedje in tudi sosede prve celovške „ženske hiše". Bali in bale so se nemirov, ki bi jih povzročali zapuščeni moški. Tisti moški, ki nimajo dostopa v to žensko hišo, ki je pribežališče za tepene in zatirane ženske.

Nekateri so sploh proti hišam, v katerih začasno bivajo obupane ženske s svojimi otroci, da se brez pritiska odločijo o svoji nadaljnji življenski poti. Nekateri takšna pribežališča ne odklanjajo, vendar pa naj ne bi bila v njihovi bližini. Po njihovem kratkovidnem prepričanju, naj bi zatirane ženske najbolje poslali kar v kakšen zapuščen kraj. Tam bi nobenega ne motile.

Toda družbene probleme ni mogoče reševati s tem, da vtikamo glavo v pesek. Dokler socialna odvisnost pogojuje tudi odvisnost ženske od moškega, rabijo ženske tudi ženske hiše kot začasno zaščito.

Vsaj ob dnevu žena naj bi prodrla tudi v zaplankani Koroški misel, da je dobro, če ženske pomagajo ženskam. *v.*

Slovenska frakcija v sindikatu?

Mirovno zborovanje sindikalistov prihodnjo nedeljo v Ljubljani še vedno buri duhove. Odnos koroške sindikalne zveze do tega zborovanja je razviden ne samo iz načina mobilizacije svojega članstva za sodelovanje. Še bolj je razviden iz naslednjega detajla: trojezični plakati za to zborovanje so šele v zadnjih dneh prišli na Koroško. Priskrbeli so jih slovenski sindikalisti neposredno v Ljubljani.

To dejstvo je bilo eno osrednjih vprašanj, ki jih je skupina slovenskih sindikalistov sprožila v torek na razgovoru s predstavnikom sindikata Frühbauerjem, ki mu je prisostvoval tudi deželni tajnik Hausenblas. Frühbauer je tudi na tem razgovoru vztrajal pri svojem nesprejemljivem stališču, da na Koroškem ni slovenskih sindikatov. Člani delegacije, vsi po vrsti kandidati Koroške Solidarnosti, so pri Frühbauerju predočili tudi sramotno dejstvo, da sindikalna zveza na Koroškem zapira oči pred manjšinskim vprašanjem. Tako pripadniki slovenske narodne skupnosti, ki so člani sindikata, v tem tradicionalnem delavskem združenju nikakor ne uživajo enakopravnosti. Prav tako pa se sindikalna zveza skrbno izogiba vsakemu pozitivnemu nastopu v prid manjšine; niti toliko ni, da bi zaščitila učitelje pred nekvalificiranimi napadi z nemškonacionalne strani. In tudi za regionalne pogodbe s sosednimi deželami, ki bi lahko pomagale ohranjevati delovna mesta, se ne izreka.

V sredo je Koroška Solidarnost sklicala tiskovno konferenco, kjer so slovenski sindikalisti še enkrat podkrepili svoj namen, da se bodo udeleži mirovnega zborovanja v Ljubljani tudi mimo uradne delegacije. Podkrepili pa so tudi svoje zahteve po dvojezičnosti v sindikatu in seznanili novinarje še z nekaterimi konkretnimi zadevami.

P. S.: V tem okviru se je pojavila tudi misel, da bi v okviru sindikata formirali posebno frakcijo slovenskih sindikatov. Kolikor je taka pobuda koristna za samozavest sindikalistov, pa le ne gre spregledati, da so tudi v drugih frakcijah že včlanjeni Slovenci. Teh ne bi kazalo odbijati z zapiranjem v lastne vrste. Prav narobe.

Svobodnjaki neenotni

Neenotnost svobodnjaške stranke glede referenduma KHD se je pokazala pri razgovoru z državnim sekretarjem Ferrari-Brunnenfeldom, ki so ga imeli predstavniki koroških Slovencev v sredo na Dunaju. Zastopniki slovenskih osrednjih organizacij so člana zveznega vodstva svobodnjakov seznanili s stališči glede nameravanega spreminjanja manjšinskega šolskega zakona, Ferrari pa je tolmačil stališče svoje stranke. Pri tem je prišlo do izraza, da svobodnjaki na zvezni ravni nikakor niso za spreminjanje zveznega manjšinskega šolskega zakona.

DOBESEDNO

Kärntner Haider-Dienst

KTZ, 2. 3. 1984

„Die Frage des slowenischen Minderheitenschulwesens wird von Haider bewußt als Wahlkampfthema mißbraucht. (...) Daß er sich dabei nicht scheut, ein Wahlkampfbündnis mit dem deutschnationalen KHD einzugehen, um ihn als Kärntner Haider-Dienst in seine Wahlpropaganda einzubinden, entspricht genau dem Geist seiner Intoleranz. Die Junge Generation in der SPÖ Kärnten weist diese Art unseriöser und populistischer Politik schärfstens zurück."

Ne ločujte že otrok

„hs" v Kleine Zeitung, 1. 3. 1984

„Im ausklingenden 20. Jahrhundert, das diesem Kontinent und Mitteleuropa besonders furchtbare Wunden geschlagen hat, sollte der Weg frei für die endgültige Verständigung zwischen verschiedensprachigen Bewohnern eines Landes sein und nicht zur Trennung schon der Kinder führen."

ÖH proti apartheidu

Wiener Zeitung, 6. 3. 1984

Der Zentralausschuß der österreichischen Hochschülerschaft verwehrt sich entschieden gegen die Forderungen der FPÖ und des Kärntner Heimatdienstes, das Minderheitenschulgesetz in Kärnten zu ändern. „Es kann nicht Sinn einer Demokratie sein, ein ‚Apartheid-Schulsystem' einzuführen", heißt es in einer Aussendung. Die verlangten „Ghettoschulen" würden das friedliche Nebeneinander beider Volksgruppen bis aufs äußerste gefährden. Es geht nicht an, daß man Slowenen als Menschen zweiter Klasse betrachtet. FPÖ und KHD ziehten gemeinsam auf eine stille Ausrottung der slowenischen Minderheit in Kärnten ab, vermutet die ÖH.

Tudi iz Salzburga protesti

Österreichische Hochschülerschaft Salzburg, 2. 3. 1984

„Es kommt nicht überraschend, daß sich der Landesobmann der FP Kärntens von seinen Parteimitgliedern ‚selbstverständlich' eine Unterstützung der minderheitenfeindlichen Aktion des KHD erwartet. (...) Die ÖH Salzburg verurteilt die Versuche rechtsextremer Elemente in Kärnten, durch Verweigerung primitivster Minderheitenrechte die Apartheidpolitik deutschnationaler Kreise der letzen Jahre mit immer neuen Einfällen fortzusetzen."

Klin med najmlajše

Maria Halmer v Kärntner Kirchenzeitung, 4. 3. 1984

Elisabeth Rodler, Volksschullehrerin in Šmihel/St. Michael, gebürtige Klagenfurterin, steht dem Volksbegehren auf Änderung des Minderheiten-Schulgesetzes völlig fassungslos gegenüber. „Ich kann mir nicht vorstellen, daß jemand eine Trennnung der Schulen überhaupt ernstlich verlangen kann. Das hieße ja, schon zwischen die kleinsten Kinder einen Keil zu treiben!" Rodler, die sich ebenfalls der Mütterinitiative angeschlossen hat — „Ich bin nicht Angehörige der slowenischen Volksgruppe, sondern sage meine Meinung als Mutter und Pädagogin" — gibt zu bedenken, daß mit den geplanten Maßnahmen auf lange Sicht unbeschreibliche Zwietracht gesät, Feindbilder aufgebaut würden. „Menschen, die bisher friedlich miteinander gelebt haben, würden sich als Leute betrachten, die nichts mehr miteinander zu tun haben, die sich nichts angehen."

Bozen: Paket skoraj izpolnjen

Na južnem Tirolskem so v teh dneh dobili avtonomno upravno sodišče. S to zadnjo potezo italijanske vlade je južnotirolski paket skoraj docela izpolnjen. Bistveni napredek v vprašanju upravnega sodišča je očitno prinesel nedavni obisk italijanskega vladnega predsednika Craxija na Dunaju.

Prvotno bi moralo sodišče začeti s svojim delom že leta 1973, ostalih 19 italijanskih regij je namreč že 1971 z državnim zakonom dobilo svoje lastno upravno sodišče. Južni Tirolci pa so v vseh upravnih sporih morali romati v Rim. Pri sejah, ki so zadevale nemško manjšino, je sicer bil prisoten edini južnotirolski državni svetnik, vendar pa so pri glasovanjih imeli Italijani večino.

Novo sodišče bo že jeseni začelo s svojim delom. Sestavljeno bo iz šestih sodnikov, treh italijanskih in treh nemških. Predsednikov glas bo v spornih zadevah odločilen, njegovo mesto pa bosta zasedala izmenično italijanski in nemški sodnik.

V navadnih upravnih zadevah avtonomno upravno sodišče ne bo zadnja stopnja, možna bo še vedno pot v Rim. Drugače pa bo pri etnično-političnih zadevah. Za Nemce in Ladince na Južnem Tirolskem to pomeni, da bo v teh vprašanjih bocensko sodišče zadnja stopnja, proti kateri ne bo mogoča pritožba v Rimu. Prav to vprašanje je bila tista točka, zaradi katere so ustanovitev avtonomnega sodišča tako dolgo zavlačevali. Vendar pa se je zdaj le uveljavilo stališče SVP. Njen predsednik, deželni glavar Magnago, je bil prejšnji teden sam navzoč na vladni seji, kjer so ustrezni zakon dokončno sprejeli. Magnago je po sprejetju zakona tudi dejal, da bo zdaj treba negativno mnenje o Craxiju „deloma revidirati".

Odprtih je tako še osem točk paketa, vendar pričakujejo, da bo z uresničevanjem teh zdaj šlo hitreje. Kot naslednjih točk se bodo zdaj lotili enakopravnosti nemškega jezika pri sodiščih in pri policiji.

Zanimanje za dvojezično šolo

„Na podlagi izkušenj ugotavljamo, da na Koroškem postaja zanimanje in zavzemanje za dvojezično vzgojo in izobraževanje otrok vedno večje", je rečeno v izjavi, ki jo je Slovensko šolsko društvo sprejelo na svojem nedavnem občnem zboru. „Zato od pristojnih v deželi in državi ne pričakujemo le odločno zavrnitev zahteve po ločevanju šol in razredov na južnem Koroškem, temveč moralno in finančno pospeševanje vseh oblik dvojezične vzgoje in izobraževanja", nadaljuje izjava. Prav tako šolsko društvo pričakuje, da se odgovorni politiki solidarizirajo z ogromno večino južnokoroškega prebivalstva, ki odklanja ločevanje otrok, ker se zaveda, da bi ločene šole prinesle vsemu prebivalstvu neizmerno škodo.

Zahteva nemškonacionalnih skupin po šolskem apartheidu je za šolsko društvo nevarno stopnjevanje pritiska na slovensko narodno skupnost, hkrati pa izpostavlja učitelje nedopustnim napadom.

„Izražamo svojo solidarnost z vsemi učitelji in vzgojitelji, ki s svojim odgovornim pedagoškim delom prispevajo svoj delež k narodnostni enakopravnosti na Koroškem", je rečeno v izjavi. In končno postavlja izjava celotni napad na dvojezično šolstvo v pravo luč: „Podpihovanje narodnostne nestrpnosti ne ogroža le sožitja na narodnostno mešanem področju Koroške, temveč tudi sodelovanje preko deželnih in državnih meja."

Cerkev proti ločevanju šol

Zdaj so tudi cerkvena mesta zavzela stališče do spreminjanja manjšinskega šolskega zakona. Predsednika nemško-slovenskega koordinacijskega odbora dr. Valentin Inzko in dr. Ernst Waldstein v daljši avtoritativni ekspertizi, ki je bila objavljena v „Kärntner Kirchenzeitung" in v „nedelji", razčlenjujeta problem in ob zaključku nanizata argumente, ki govorijo proti spremembi sedanje ureditve:

- Argumentacija ločuje duhove glede na to, ali hočejo rešiti manjšinsko vprašanje v Avstriji z izumrtjem Slovencev ali z njihovo enakopravno integracijo v avstrijsko državno skupnost.
- Če pride na južnem Koroškem v obvezni šoli do ločitve otrok, ki sicer v soseščini živijo drug poleg drugega, potem to povzroča krepitev zavesti o različnosti ljudi: naslednji korak v smeri „drugorodnosti" je starejšim še dobro v spominu!
- Ločitev na šole „za Nemce" in šole „za Slovence" je politika apartheida, ki meri na to, da ožigosa številčno manjšino s stigmo manjvrednosti.
- Taka politika apartheida povzroča upravičeno nezadovoljstvo narodne skupnosti in razumljivo iskanje „zaščitne sile" ter tako povečuje možnost vnovčenih nadregionalnih konfliktov.
- Cilj razumne narodnostne politike na Koroškem bi morala biti popolnoma „normalna" integracija posebnosti Slovencev v koroško in avstrijsko družbo, torej niti ne kaka zavestna posebna ugoditev. Saj ima nemškojezični Korošec več skupnega s slovenskojezičnim Koroščem kot prvi s svojim rojakom iz Bregenzerwalda ali drugi s pristaniškim delavcem v Kopru!
- Da lahko na dvojezičnih šolah poučujejo samo slovenski učitelji, ne drži. Razen tega si lahko pridobi usposobljenost za pouk v slovenskem jeziku vsakdo, ki je količkaj nadarjen za jezike, ne da bi moral obiskovati Slovenske gimnazije, če bo le hotel.
- Da nemškojezični otroci zaradi sedanje ureditve manjšinskega šolstva nikakor niso na škodi, dokazuje tudi njihov uspeh po prestopu na glavno, srednjo ali višjo šolo.

Zato se dr. Inzko in dr. Waldstein izrekata proti vsakemu spreminjanju sedanje ureditve.

Stiki s strankami

V okviru informativnih razgovorov, ki jih ZSO ta čas odvija s predstavniki političnih strank Avstrije, je minuli torek na sedežu ZSO predsednik dipl. inž. Feliks Wieser s člani izvršnega odbora sprejel delegacijo koroške KPA, ki jo je vodil predsednik Arnulf Raimund.

Povod za razgovor med KPA in ZSO je bilo pereče vprašanje dvojezičnega šolstva na Koroškem. V tem oziru je KPA obema slovenskima političnima organizacijama ZSO in NSKS izrazila svojo solidarnost in zagotovila svojo podporo v prizadevanju za izboljšanje dvojezičnega šolstva na Koroškem. Predstavniki koroške KPA so pokazali tudi veliko zanimanje za regionalno gospodarsko sodelovanje med Koroško in Slovenijo.

V sredo so se predstavniki ZSO na Dunaju srečali z državnim sekretarjem dr. Ferrari-Brunnenfeldom, katerega so seznanili s stališčem koroških Slovencev do trenutne kampanje proti dvojezičnemu šolstvu na Koroškem.

Koroška mirovna iniciativa

podpira „Apel proti apartheidu v Avstriji" Kluba slovenskih študentov in študentk na Dunaju, je rečeno v posebni izjavi.

Katoliški delovni odbor

z zaskrbljenostjo ugotavlja, da skušajo Slovencem in mirnemu razvoju obeh narodnosti nenaklonjene sile vnašati na šolskem področju nemir in razdvojenost, ter obsoja te poskuse razdvajanja.

Na Gradiščanskem našteli za petino manj Hrvatov

Na Gradiščanskem živi 18.880 gradiščanskih Hrvatov. Tako vsaj pravijo podatki o ljudskem štetju 1981, ki so jih pred kratkim objavili. Po teh podatkih naj bi število gradiščanskih Hrvatov oz. avstrijskih državljanov, ki so na vprašanje po materinem jeziku zapisali hrvaščino, upadlo za 5452 v primerjavi z letom 1971. To je 22,4 odstotka!

Gradiščanski Hrvati upravičeno dvomijo v pravilnost podatkov, kajti znanih je nemalo primerov, da popisovalci ljudi sploh niso vprašali po občevalnem jeziku.

V posameznih okrajih je padec števila še hujši. V okraju Željezno naj bi bilo za 26,7 % manj Hrvatov, v okraju Matrštof (Mattersburg) celo za 38,6 odstotka. Najhujše pa je po teh podatkih v okraju Niuzilj (Neusiedl), kjer znaša ustrezni odstotek 42,5.

„Če je vzeti te statistične podatke resno", pišejo Hrvatske novine, „potem moramo priti do zaključka, da je vladal med gradiščanskimi Hrvati strašen boj ali pa da je razsajala kuga. Drugače ni mogoče, da se v desetih letih na Gradiščanskem zgubi 22,4 odstotka pripadnikov naše narodnosti."

Še bolj katastrofalne pa so številke za gradiščanske Madžare. Njihovo število je po podatkih upadlo kar za celo četrtino. Medtem ko jih je bilo po štetju leta 1971 še 5.447, so jih leta 1981 našteli le še 4.035, kar je za 25,9 odstotka manj.

Brezposelnost večja

Na Koroškem je bilo konec februarja za deset odstotkov več brezposelnih kot lansko leto. Njihovo število je znašalo 23.250, kar je za 2181 več kot februarja lani. Zanimivo je morda, da je brezposelnost narasla v vseh okrajih, razen v Velikovcu in Wolfsbergu. Kljub temu pa je v velikovškem okraju 2500 uradno brezposelnih. Procentualno je ta okraj v avstrijskem in koroškem merilu med okraji z najvišjo brezposelnostjo.

Slovenski klub v Žabnicah

Slovenci iz Kanalske doline so ustanovili Slovenski klub v Žabnicah, poroča Primorski dnevnik. Tako so uresničili zamisel o združenju, ki naj bi skrbelo za osveščanje tamkajšnjih prebivalcev. Klub je v domu Mangrt v Žabnicah že priredil predavanje o zgodovini in položaju Slovencev v Kanalski dolini, gostje na tej prireditvi pa so bili dijaki slovenske nižje srednje šole Ivan Cankar iz Trsta.

Premostitveni kredit za Jugoslavijo

Po težavnih pogajanjih prejšnji teden kaže, da bo Jugoslavija od Mednarodnega denarnega sklada (IMF) prejela nov premostitveni kredit za letošnje leto. Kredit naj bi znašal okoli 500 milijonov dolarjev, kar je okrog deset milijard šilingov. Pogajanja v Beogradu so uspela tako daleč, da morata sporazum samo še potrditi skupščina Jugoslavije in IMF v Washingtonu. Če do njegove potrditve ne bi prišlo, bi bila Jugoslavija verjetno prisiljena, da reprogramira odplačevanje dolgov tujim upnikom.

Obveznosti Jugoslavije v letošnjem letu znašajo po poročilih agencije Tanjug 5,1 milijarde dolarjev (okrog 100 milijard šilingov), skupna zadolžitev pa se pomika proti 21 milijardam dolarjev. Podpredsednik jugoslovanske vlade je po istih poročilih izjavil, da Jugoslavija brez posebnih dogovorov z inozemskimi partnerji ne bo mogla v polnem obsegu izpolniti vseh obveznosti.

Ena najbolj spornih točk v poročilih zahteva IMF, da se obrestna mera prilagodi inflaciji. V Jugoslaviji znašajo obrestne mere okrog 30 odstotkov, inflacija pa je konec minulega leta dosegla stopnjo blizu 60 odstotkov. Po jugoslovanskem mnenju bi višje obresti še bolj pospešile inflacijo. IMF je zahteval tudi devalvacijo dinarja za 18 odstotkov in preklic decembrske zamrznitve cen, ki naj bi veljala šest mesecev, po zadnjih poročilih pa je od razvrednotenja odstopil, tako da naj bi še za naprej veljala politika drsečega tečaja.

Težavnejše je bilo vprašanje obresti. Očitno je prišlo do nasprotujočih si stališč tudi v političnih in gospodarskih krogih Jugoslavije samih. Nekateri so nasprotovali sprejetju pogojev IMF, drugi pa so svarili, da bi bile posledice neuspeha pogajanj dosti bolj občutne kot sprejetje pogojev IMF. O tem je menda predsednica vlade Milka Planinc obvestila tudi centralni komite zveze komunistov.

Dejansko je bilo od omenjenih pogajanj veliko odvisno. Zahodne vlade in banke so namreč privolitev v reprogramiranje dolgov, ki jih mora Jugoslavija odplačevati v letošnjem letu, vezale na kredit Mednarodnega denarnega sklada. Če ne bi prišlo do sprejemljive rešitve, bi to lahko imelo dolgoročne politične posledice. Jugoslavija bi bila prisiljena, da se v svoji ekonomski politiki tesneje veže na vzhodnoevropske države, predvsem na Sovjetsko zvezo. Z njo pa je že naredila svoje zgodovinske izkušnje, tako da so se odgovornim končno zdeli strogi ekonomski pogoji IMF le bolj združljivi z neuvrščeno politiko kot večja navezanost na vzhodni blok.

ksch

Kirchschläger v Ameriki

Pretekli teden se je avstrijski zvezni predsednik Kirchschläger mudil na uradnem obisku v Združenih državah Amerike. Spremljali so ga ministra Fischer in Lanc, državni sekretar Lacina in skupina gospodarstvenikov in kulturnikov.

Državni obiski so v bistvu samo formalna in klimatska stvar, zlasti še državni obiski avstrijskega predsednika, ki nima nobenih vladnih pristojnosti. Vendar je tokrat bila dimenzija drugačna: šlo je za prvi obisk kakega avstrijskega predsednika v ZDA od njihovega obstoja

Povprečni Američani, tako so pokazale ankete, nimajo veliko pojma o Avstriji, niti o Evropi ne. Ob Avstriji, jim pride na misel (če je ne zamenjajo sploh z Avstralijo) glasba, smučanje, Salzburg, Dunaj in morda še Habsburg. Pa tudi Kreisky jim ni čisto tuj, zlasti odkar je sprejel libijskega predsednika Gadafija.

Tako si je Kirchschläger v prvi vrsti prizadeval za to, da bi spremenil precej klišejske predstave Američanov o „operetni državi" Avstriji. Prišlo je do številnih skupnih iniciativ, zlasti na znanstvenem in kulturnem področju. Manj uspešni so bili razgovori na gospodarski ravni. Jeklarska industrija, ki je v krizi po vsem svetu, je tudi v Ameriki zasenčila siceršnje prijateljske stike; VÖEST tudi v bodoče ne bodo izvažale v ZDA. Isto, čeprav na drugi ravni, velja za kmetijsko proizvodnjo olja. Veliki partner ne dovoljuje te proizvodnje, ker si hoče ohraniti avstrijski in evropski trg kot eksportno tržišče. Če gre za konkurenco na gospodarskem področju, je prijateljstvo takoj pozabljeno. Močnejši, v tem primeru brez dvoma Amerika, diktira svoje interese drugim.

Višek Kirchschlägerjevega obiska je bil sprejem pri ameriškem predsedniku Ronaldu Reaganu. V zdravicah sta oba predsednika poudarjala tradicionalno prijateljstvo med ZDA in Avstrijo. Kirchschläger je poudaril strogo nevtralnost Avstrije in dejstvo, da je Avstrija demokracija zahodnega stila in zato še posebej navezana na ZDA.

Tudi Reagan je poudarjal nevtralnost. ZDA jo bodo po njegovih besedah kot podpisnica državne pogodbe vsekakor zaščitile (marsikdo si je ob tem bržda mislil: Bog nas varuj Reaganovega atomskega ščita!). Kirchschläger je ameriškega predsednika povabil na uradni (ali neuradni) obisk v Avstrijo.

Mali brat je torej obiskal velikega in ga povabil, da vrne obisk. Upajmo, da bo Reagan vabilo pravilno razumel — kot prijateljski in uradni obisk, omejen na deset dni. V Grenadi npr. ameriški prijatelji že precej časa „ščitijo" demokracijo in neodvisnost, pa v El Salvadorju, Južni Koreji itd. In zdaj se pripravljajo na „obisk" v Nikaragui...

O tem pa Kirchschläger in Reagan nista govorila.

fra-ter

Občni zbor Slovenskega šolskega društva

v znamenju uresničitve projekta Mladinski dom

Slovensko šolsko društvo je v sredo minulega tedna v novem Mladinskem domu izvedlo svoj redni občni zbor. „Naloge, ki so zaposlovale upravni in nadzorni odbor v zadnji poslovni dobi, so poleg tekočih društvenih zadev predvsem segale na področja gradnje Mladinskega doma, priprav in zagotovitev pogojev za uresničitev vrtca v Škofičah", je uvodoma med drugim povedal predsednik dipl. inž. Franci Einspieler. S tem pa je Slovensko šolsko društvo oz. njen odbor naloge, ki si jih je zadal na zadnjem občnem zboru, uspešno opravil. Zato je tudi nadaljnje poročilo predsednika bilo pretežno posvečeno uresničitvi tega projekta, ki za slovensko narodno skupnost, posebno slovensko mladino, pomeni neprecenljivo pridobitev. Vsi, ki se zavedajo, kaj pomeni uresničiti tak projekt, odgovornim lahko čestitajo in občudujejo njihovo prizadetost, da je v Mikschallee v tako kratkem času zrastel nov Mladinski dom. Kajti šele 25. maja 1981 so zabrneli stroji — tik pred začetkom tekočega šolskega leta v pretekli jeseni pa so dom že izročili svojemu namenu.

Predsednik SŠD dipl. inž. Franci Einspieler je v svojem delovnem poročilu nadalje dejal: „Predaleč bi vodilo, če bi hotel kronološko nanizati vse mozaične kamenčke, ki so vsak zase in vsi kot celota pripeljali do uresničitve projekta, o katerem prednamci še sanjali niso. Poudariti pa velja, da je idejni projekt SŠD našel svojo uresničitev prav v trenutku, ko skušajo nemškonacionalistični skrajneži oropati slovensko narodno skupnost zadnjih pravic, ki zadevajo dvojezično šolsko ureditev in slovenske otroke spraviti v geto-šole.

Če bi se samo okvirno dotaknil dejavnikov, ki so podpirali in omogočili materialno uresničitev projekta, ki je edinstven dosežek v zgodovini koroških Slovencev, bi moral poleg iniciative in operative SŠD omeniti politično podporo Zveze slovenskih organizacij, predvsem pa ogromen materialni prispevek matičnega naroda. Poudariti moram, da so k uresničitvi Mladinskega doma prispevali vsi delovni ljudje Slovenije, ki so se s samoprispevkom opredelili za izgradnjo domov za učence in študente v Sloveniji. Iz tega prispevka so bila zagotovljena tudi sredstva za izgradnjo našega doma. Zato je moja velika dolžnost, da se na tem zboru zahvalim vsem delovnim ljudem matičnega naroda, organom socialistične republike Slovenije, družbenopolitičnim organizacijam Slovenije, samoupravnim interesnim skupnostim Slovenije, predvsem pa neposrednim upravljalcem družbenih sredstev, Odboru podpisnikov družbenega dogovora za gradnjo domov učencev in študentov in Izobraževalni skupnosti Slovenije, za ogromno materialno pomoč, ki je omogočila izgradnjo Mladinskega doma v Celovcu.

Kakor je znano, smo do septembra lanskega leta končali centralni dijaški del Mladinskega doma, medtem ko je bila notranja ureditev večnamenske hale in vrtca načrtovana za drugo gradbeno fazo. Gradbeno-operativno smo projekt uresničevali tako, da je bil surovi skelet s streho zgrajen z domačimi slovenskimi firmami, instalacijska in montažna dela ter celotna oprema pa so tako z materiali kakor tudi z delom v pretežni meri opravile firme iz Slovenije. Na osnovi političnega soglasja in zagotovil Odbora podpisnikov in Izobraževalne skupnosti Slovenije smemo pričakovati, da bomo z drugo gradbeno fazo pričeli po izteku zime in da bo celoten projekt uresničen do pričetka šolskega leta 1984-85."

Predsednik Einspieler je občni zbor seznanil še o tem, da je ministrstvo za pouk in umetnost priznalo društvu subvencijo v višini šil. 60.000 na posteljo, vendar samo za kapacitete, ki so bile ustvarjene in zasedene v starem domu, pri čemer ni priznalo števila ustvarjenih postelj v novem domu. Celokupna subvencija ministrstva je znašala 4,200.000 šil., za kar je moralo društvo prevzeti precejšnje obveznosti.

Einspieler se je v svojem poročilu bavil tudi z bodočimi nalogami društva in naglasil, da bo treba dokončati drugo fazo gradnje Mladinskega doma, zgraditi otroški vrtec v Škofičah, formirati sklad za socialno šibko mladino ter skupno v sodelovanju z ZSO in vključenimi organizacijami dokončno rešiti, odnosno sodelovati pri razširitvi institucionalizacije izobraževanja odraslih.

Predsednik SŠD Einspieler se je ob tej priložnosti zahvalil tudi ravnateljici Ančki Kokot za njeno delovanje v okviru društva, ker 1. maja predaja naloge v roke Jožetu Blajsu. Pri tem je Einspieler naglasil, da je Ančka Kokot v njenem več kot 25-letnem prizadevanju v okviru SŠD kot učiteljica gospodinjskega tečaja, vzgojiteljica in ravnateljica doma ogromno prispevala k uspešnemu delovanju društva.

O delovanju v Mladinskem domu in v otroškem vrtcu v Šentprimožu sta zbor seznanila Jože Blajs in Milena Gröblacher. K besedi se je oglasil tudi predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser, ki je ob tej priložnosti pohvalil delo SŠD in dejal, da bo ZSO tudi v bodoče podpirala delo tega včlanjenega društva, ki tvori pomemben faktor pri vzgoji predšolskih otrok in srednješolske ter študentske mladine. V imenu gostov Toneta Ferenca in Janeza Gorjanca, katerima je predsednik izrekel poseben pozdrav, je spregovoril predsednik ISS tov. Ferenc, ki je menil, da je poslanstvo SŠD izredno velikega pomena in predsedstvu SŠD k doseženim uspehom iskreno čestital in obljubil, da bo njegova in druge družbeno politične organizacije SRS, Slovenskemu šolskemu društvu tudi v bodoče pomagale pri uresničevanju njegovih načrtov.

Tudi diskusija je bila živahna. V le-tej je prišlo do izraza, da je SŠD na pravi poti, ko skrbi za primerna, sodobna bivališča za slovensko dijaško, študentsko in vajeniško mladino, ki v Celovcu obiskuje višjo, srednjo in druge šole.

Kot je bilo pričakovano, je občni zbor za predsednika ponovno izvolil dipl. inž. Francija Einspielerja, medtem ko je za novega podpredsednika bil izvoljen dipl. inž. Franc Koncilija, za tajnika Jože Blajs, za blagajnika pa Ančka Kokot.

Mladi rod

„V pomladno sonce
se zasmej!
Bodi srečen —
in poglej!
kako ves svet
zato cveti,
kako vsak ptič
se s teboj
veseli!"

Tako se glasi uvodna pesem Milice Hrobath, ki jo je napisala za pomladansko številko Mladega roda, ki je prišel med nas kakor svež šopek cvetja, ki vabi na sprehod v prebujajočo se naravo. Da, vigred je osrednja tema nove številke Mladega roda, ki mladim bralcem in vsem, ki se čutijo mlade, nudi zvrhan koš veselega in seveda tudi poučnega branja. Zato Mladi rod le vzemimo v roke in prelistajmo od začetka do kraja.

Kdor Mladega roda še nima, ga lahko kupi v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu ali pa naroči na naslovu uredništva: Postfach (poštni predal) 210, 9021 Klagenfurt/Celovec.

140-letnica rojstva J. Jurčiča

Letos (4. 3.) mineva 140 let odkar se je na Muljavi na Dolenjskem rodil slovenski pisatelj Josip Jurčič, avtor prvega slovenskega romana Deseti brat. Že kot sedmošolec je napisal povest Jurij Kozjak, za tem pa, kot že omenjeno, roman Deseti brat, katerega je v letih 1866—1867 objavljal v Janežičevem Cvetju.

Potem so se vrstila dela: Spomini starega Slovenca, Domen, Tihotapec, Jurij Kobila, Dva prijatelja, Grad Rojina, Hči mestnega sodnika, Kloštrski žolnir, Nemški valpet, Dva brata, Kozlovska sodba na Višnji gori, Sin kmetiškega cesarja, Sosedov sin, prva slovenska podlistarska povest Ivan Erazem Tattenbach, roman Doktor Zober, roman Med dvema stoloma in Cvet in sad ter povest Lepa Vida. Skupaj z Levstikom je napisal prvo slovensko politično tragedijo Tugomer. Njegov zadnji roman je bil Rokovnjači, ki ga je po njegovi smrti dokončal Janko Kersnik. Tik pred smrtjo je Jurčič končal tragedijo v prozi Veronika Deseniška, ki je izšla šele po njegovi smrti leta 1886.

Slovenska literarna zgodovina med najboljša Jurčičeva dela uvršča roman Deseti brat, povest sosedov sin in Cvet in sad ter roman Doktor Zober.

Letos mineva 103. leto po njegovi smrti, Jurčičeva dela pa so še vedno živa in prisotna v našem življenju. Pravkar bomo tudi na Koroškem spet imeli priložnost videti film Deseti brat, ki ga je po istoimenskem Jurčičevem delu posnel Vojko Doletič, Slovenska prosvetna zveza pa uvrstila v izbor tedna slovenskega filma na Koroškem.

Slovenska prosvetna zveza in krajevna društva vabijo na

teden slovenskega filma

ki bo v času od 20. do 24. marca 1984.

Ljubitelji slovenske filmske umetnosti bodo imeli priložnost videti sledeče celovečerne filme:

SREČNO KEKEC (mladinski film)
- **v torek 20. 3. ob 15.30 uri v Burgkino v Velikovcu**

AMANDUS
- **v sredo 21. 3. ob 20. uri v Burgkino v Velikovcu**

SREČA NA VRVICI (mladinski film)
- **v petek 23. 3. ob 14.30 uri v kinu Janach v Šentjakobu v Rožu**

DESETI BRAT
- **v petek 23. 3. ob 20. uri v kinu Janach v Šentjakobu v Rožu**

LUCIJA
- **v soboto 24. 3. ob 20. uri v kinodvorani na Čajni**

K številni udeležbi vabijo prireditelji

Dvajsetletnica ansambla Lojzeta Slaka

Čeprav je instrumentalni trio Lojzeta Slaka posnel prve skladbe na ljubljanskem radiu že prej in v začetku leta 1964 tudi prvo single ploščo za produkcijo RTB, pa pomeni pravi začetek ansambla, kakršnega poznamo dandanes, vendarle srečanje Slakovega instrumentalnega tria z vokalnim kvintetom Fantje s Paprotna. Pevci iz Selške doline so prav tako kot Slakov trio slavili na eni od oddaj „Pokaži, kaj znaš", z glasbo in sploh s petjem domačih pa imeli več kot le razpoloženjske načrte.

Kmalu po srečanju pred mikrofoni oddaje ljubljanskega radia v Studiu 14, so se Lojze in pevci s Paprotna dogovorili za sodelovanje in rojena je bila skupina, ki je tako kot pred njo ansambel bratov Avsenik zapisala novo poglavje v izročilo slovenske ljudske glasbe. Priljubljenost Slakove skupine je bliskovito preplavila domala vso Slovenijo, pljusknila čez meje med rojake v evropskih deželah in še dlje, tja do Amerike in celo do daljne Avstralije.

V dvajsetih veselih letih ansambla Lojzeta Slaka je vrle godce poslušalo nekaj milijonov prijateljev njihovih napevov „v živo", na koncertnih in družbenih prireditvah, ki so rdeča nit njihovih turnej. Na 33 ploščah in na prav tolikšnem številu kaset pa Slakove viže vrti na milijone privržencev njihovega viženja.

Za ansamblom je dvajset let nastopanja, blizu dva tisoč koncertov, več sto radijskih in televizijskih snemanj ter prav toliko ali pa še več radijskih in teve nastopov. Z 320-timi vižami, kolikor jih je Lojze doslej „pridelal" na ploščah in kasetah, so prevozili okoli milijon kilometrov ter zanje dobili ničkoliko raznih priznanj in odličij na natečajih popularnosti in podobnih merjenjih „srčnega utripa poslušalcev".

Za prodajno uspešnost svojih programov so Slakovi fantje prejeli pet srebrnih in enajst zlatih plošč, sedem zlatih kaset in dve zlati čaplji zagrebškega Jugotona, pri katerem so snemali pred ustanovitvijo Helidona. Za humanitarne nastope je Slakova skupina prejela tudi Zlato plaketo Zvez paraplegikov Slovenije, spisek priznanj pa bo po slavju ob 20-letnici ansambla gotovo bogatejši še za kakšen stolpec.

Ansambel Lojzeta Slaka je v teku svojega dvajsetletnega delovanja večkrat gostoval tudi na Koroškem, kamor je prihajal na povabilo Slovenske prosvetne zveze in drugih krajevnih društev. Njegove melodije so navduševale naše rojake od Zilje do Podjune, zlasti na veselicah kot je Slovenski in gimnazijskih ples. Vedno spet pa Slake poslušamo v slovenskih oddajah celovškega radia. Seveda je Slak znan tudi po drugih krajih Koroške oz. Avstrije.

Ansambel Lojzeta Slaka je za svoj jubilej sinoči imel slavnostni koncert v hali Tivoli v Ljubljani, kjer je predstavil tudi svojo novo ploščo. Želimo, da bi Slaki bili tudi v bodoče tako uspešni in da bi še prišli na Koroško.

Preporod odrske dejavnosti na Brnci

Po tridesetih letih so se igralci SPD „Dobrač" na Brnci spet predstavili z igro, kar je vsekakor velik dogodek ne samo za Brnco, temveč za vso našo narodno skupnost, ki se veseli vsakega novega uspeha. Brnčani so namreč po zadnji vojni sloveli kot najbolj aktivni in tudi najboljši igralci na južnem Koroškem.

Na pobudo magistra Marjana Galloba je znana dolgoletna režiserka Slavica Kropivnik (imela režijo že v zlatih časih brnške igralske dejavnosti) naštudirala komedijo Nikola Manzarija v treh dejanjih „Naši ljubi otroci". Prizorišče je v nekem italijanskem mestu. Italijani so znani po temperamentu, no in prav tako temperamentno in perfektno (jezik in mimika) so podali igro brnški igralci, ki jim gre vsa čast, da vredno zastopajo igralske sposobnosti nekdaj tako slavnih brnških igralcev in s tem nadaljujejo njihovo tradicijo.

Vsebina igre, v parodiji obravnava današnji vzgojni problem. Tu gre za starša, ki sta pretirano zaskrbljena za svoje otroke. Vdova advokatinja Marilda (Zofija Debevec) ima sina Ririja (Klemen Debevec), inženir Marco Berdini (Marjan Gallob), ki je ločen, pa hčerko Grazio (Gallob Olgi). Ker se otroka čutita dorasla, česar pa starši nočejo vzeti na znanje, skleneta, da bosta z raznimi spletkami izsilila, da ju bodo starši le priznali za dorasle. Fantazija obeh mladih sošalcev gre celo tako daleč, da Grazia „naplahta" očeta, da ima intimne odnose s sinom advokatinje Marilde. To je seveda tehten povod, da zaskrbljeni oče obišče advokatinjo, v kateri spozna svojo nekdanjo ljubljenko. Pri vseh teh spletkah otrok pomaga tudi sin predsednika sodišča (Janko Oitzl), vmes meša pa tudi hišna advokatinje Giuliette (Rezi Oschgan). Seveda ne manjka še cele vrste drugih zapletov (med njimi, da otroci ukradejo avto staršev in uidejo od doma itd . . .), ki izivajo pri publiki salve smeha. Končno le pride do razpleta in srečnega konca, ki je v tem, da so vsi zadovoljni in srečni — otroka, da sta si priborila priznanje od staršev, da sta že odrasla; starša pa, da se je med njima vnela stara ljubezen . . .

Kot že povedano, so brnški igralci postavili na oder odlično igro, čemur se ne čudimo, saj je Brnca znana, da ima dober igralski material in odlično režiserko v osebi Slavice Kropivnik. Suverena v svoji stroki kot soflerka je Nani Komann s tradicijo iz povojne dobe. Za tehniko je odlično poskrbel Janez Debevec.

Vsem kreatorjem te uspele igre iskreno čestitamo z željo, da bi nadaljevali tradicijo nekdaj tako slavnih brnških kulturnih ustvarjalcev. To tako lepo uspelo komedijo, ki je pri občinstvu izzvala salve smeha in navdušenja, priporočamo, da si jo ogledajo tudi po ostalih krajih južne Koroške, kajti videti to igro je res velik užitek.

SPD „Danica" se bo predstavila z dramo „Kadar se utrga oblak"

V nedeljo 26. februarja je SPD „Danica" vabilo na komedijo N. V. Gogolja „Ženitev". S tem dramskim delom so prišli v goste igralci Prosvetnega društva Jezersko. Stiki med Jezerjani in „Danico" so že dolgotrajni. Da so Jezerjani dobri igralci, je ponovno dokazala nedeljska predstava. Publika, ki je napolnila dvorano kulturnega doma, je bila navdušena. Komedijo je zrežiral Silvo Ovsenk.

●

Otroški pustni ples, ki ga že več let na pustno nedeljo prireja SPD „Danica" je letos sigurno dosegel svoj višek. Zbrano je bilo toliko publike (zlasti otrok in celo dojenčkov, ki so jih matere prinesle s seboj), da je nismo mogli prešteti. Skratka, dvorana kulturnega doma Danica v Šentprimožu je bila nabito polna razigranega in veselega občinstva. Društveni pop ansambel „Zmeda" je igral, da je bilo kar veselje. Vedno, ko so se godci hoteli malo oddahniti, so bili protesti, tako da so morali igrati kar naprej. Vsekakor zaslužijo vso pohvalo. Na programu so bile tudi skupinske igre, ki so se jih otroci in mladina radi udeležili. Seveda ni manjkalo mask. Vsi otroci, ki so bili maskirani so dobili lepo darilce.

Res, bil je uspešen otroški pustni ples, ki nam bo ostal vsem, ki smo se ga udeležili, v prav prijetnem spominu. Množična udeležba in prijetno razpoloženje nam je v bodrilo in veselje, da naj delamo tako naprej tudi v bodoče.

●

V režiji Silva Ovsenka tudi domači igralci pripravljajo dramsko delo. Tokrat gre za dramo „Kadar se odtrga oblak". Že zasedba vlog napoveduje, da bo predstava enkratna, sj se Šentprimčani ne bodo prvič predstavili, kako se lahko vživijo v svoje vloge. Zato že danes vabimo na premiero, ki bo v soboto 17. marca v kulturnem domu v Šentprimožu.

D. K.

PREVALJE

Tovariško srečanje bivših borcev za svobodo

Pred nedavnim je bila v Prevaljah letna konferenca krajevnega odbora Zveze združenj borcev NOB, na katero so bili vabljeni tudi predstavniki Zveze koroških partizanov iz zamejske Koroške. Zelo radi smo se odzvali povabilu in prisostvovali zboru nekdanjih borcev, aktivistov in vseh tistih, ki so podpirali osvobodilno gibanje. Posebno pa smo veseli dejstva, da je krajevna organizacija ZZB NOV Prevalje še vedno trdno povezana z zamejsko Zvezo koroških partizanov. Ob vsaki priložnosti — ob občnih zborih ali drugih borčevskih prireditvah — se prevaljski borci spomnijo tudi tistih, ki so se pred več kot štiridesetimi leti borili skupaj za uničenje fašizma in živijo danes v Avstriji. Obžalujemo pa, da so skoraj vsi drugi stiki z borčevskimi organizacijami samo še na papirju. Zaradi tega pa smo tem bolj veseli vabila s Prevalj, v prepričanju, da boste tudi v bodoče tovarištvo in medsebojna povezanost živa. Ta povezanost med nami je nastala že v času vojne, ko so se odpravile mejne pregrade in je prebivalstvo v polnem zamahu sodelovalo in podpiralo osvobodilno vojsko. S ponosom lahko rečemo, da smo prenašali vse bridkosti vojne ramo ob rami in pomagali eden drugemu kot bratje in sestre. Kako tesno so krajevna imena in njih prebivalci — Jamnice, Šmarjete, Šentanela, Strojne, Holmca, Prevalj . . . — povezani med seboj, ve le tisti, ki je na tem območju živel in delal za partizansko vojsko. Ti krajani so delili dobro in slabo in marsikateri ranjeni partizan je našel pri teh dobrih, zavednih ljudeh pribežališče in oskrbo, kaj šele zdravi. Zaradi tega se na vsaki letni konferenci zberejo nekdanji borci in aktivisti iz vseh teh krajev, da obudijo spomine na čas, ko smo bili obsojeni na smrt. To srečanje izzveni vedno z vročo željo, da se časi vojne ne smejo več ponoviti. Iskreno si sežemo v roke in se pogovorimo o minulih časih in tudi o teh, v katerih živimo danes. Takšno srečanje je za vsakega pravi praznik v želji, da vztrajamo pri vseh naših prizadevanjih za boljši jutri. Tudi danes ni lahko, vendar je neprimerno lažje, kot v vojni. Zato pa je želja vsakega posameznika edinole, da bi imeli vsakdanji kruh in da bi nam bil ohranjen mir, za katerega smo morali prelivati toliko krvi in dati ogromne človeške žrtve. Mi to znamo ceniti, premalo pa to cenijo nekateri, ki mislijo, da je svoboda „zrasla" sama in da zanjo ni treba nič doprinesti.

Kakor je srečanje na letni konferenci res pravo doživetje, tako pa moramo na žalost tudi ugotoviti, da se iz leta v leto bolj staramo in da vsako leto nastajajo nove rane ob ugotovitvi, da tega in tega ni več med nami. Želja nas vseh je, da bi nam bilo zdravje tudi v bodoče naklonjeno, da bi še lažje dalj časa gledali na to, za kar smo se skupno borili in kar je bilo ustvarjenega po končani vojni za dobrobit človeštva.

Z letne konference je bilo poslano tudi pozdravno pismo prvemu koroškemu partizanu tovarišu Pavlu Žavcarju-Matjažu v Ljubljano z željo, da bi bil zdrav in da bi vedno spet našel čas, da se vrne v kraje med ljudi, s katerimi se je boril za lepši novi čas.

Konferenco so pozdravili tudi mladi pionirji z deklamacijami in pesmimi, kar priča, da bo čas, ki prihaja za nami imel v sebi prav takšno spoštovanje in hvaležnost do tisih, ki so se žrtvovali za svobodo tudi takrat, ko je bilo najtežje.

Po končanem zboru se je nadaljevalo res pravo tovariško srečanje med tistimi, ki so ohranili poznanstva še iz partizanskih let. Lepo je bilo in marsikaj smo si imeli povedati, da ne bi ostalo nepozabno. Pri vsem tem vzdušju pa je odmevala partizanska pesem in nas hrabrila kot nekdaj, da ostanemo hrabri tudi danes. Razšli smo se z željo, da se drugo leto zopet srečamo in da se med obmejnima pokrajinama nikoli ne bo reklo — ni več veze!

Aktivnemu krajevnemu odboru ZZB NOV Prevalje, kateremu predseduje tovariš Peter Tomazin-Skala, pa želimo tudi v bodoče uspešnega dela med in za vse tiste, ki so se zoperstavili Hitlerizmu ter da bi ideali NOV bili vedno živi. Želimo, da bi nekdanji borci partizani tudi v bodoče vplivno soodločali pri vseh problemih današnjega časa.

ikej

Zveza koroških partizanov v Celovcu vabi na 15-dnevno

POTOVANJE PO ZAHODNI EVROPI

preko Italije, Francije, Španije in Portugalske. Odhod bo 24. aprila 1984 ob 6.00 uri zjutraj v Celovcu. Potovanje z udobnim Sienčnikovim avtobusom z vso oskrbo stane 7.700 šilingov. Prosimo za pismene prijave na Zvezo koroških partizanov 9020 Celovec, Gasometergasse 10 ali po telefonu dopoldne 0 42 22 - 51 37 52, popoldne 59 37 74.
Podroben spored potovanja smo že objavili v prejšnjih številkah Slovenskega vestnika.

PRIREDITVE

CELOVEC

Koncert „Koroška poje" — naša pesem in beseda

v nedeljo 11. 3. 1984 ob 14.30 uri v Domu glasbe v Celovcu

Nastopajo: MePZ „Podjuna" iz Pliberka — MePZ „Rož" iz Šentjakoba v Rožu — MMZ slovenske gimnazije — MoPZ „Radiše" — Obirski ženski oktet — MoPZ KUD „Stane Žagar" iz Krope — MePZ „Rupa-Peč" iz Gorice

Prireditelj: Krščanska kulturna zveza

Ob priliki koncerta „Koroška poje" bo vozilo avtopodjetje Sienčnik takole: 12.30 Blato — 12.40 Pliberk (zadruga) — 12.45 Jamnik — 12.50 Šmihel (Šercer) — 12.55 Globasnica (Šoštar) — 13.05 Šentlipš (Rečnik) — 13.15 Dobrla vas — 13.30 Škocijan.

V okviru koncertov „Od Pliberka do Traberka" nastopajo sledeči koroški zbori:

Sobota 10. 3. 1984 ob 19. uri v kulturnem domu v Črni

MePZ „Srce" iz Dobrle vasi in MePZ „Zarja" iz Železne Kaple
ob istem času v Mežici MePZ „Vinko Poljanec" iz Škocijana
ob istem času v Šentanelu — gostišče pri Riflju MoPZ „Kralj Matjaž" iz Libuč

PLIBERK

Komedija

„NAŠI LJUBI OTROCI"

v soboto 10. 3. 1984 ob 19.30 uri v farni dvorani v Pliberku. Gostuje igralska skupina SPD „Dobrač" na Brnci.
Režija: Slavica Kropivnik
Prireditelj: SPD „Edinost", Pliberk

ŠENTILJ

Predavanje dvor. svet. dr. Pavla Zablatnika

„ŠEGE IN OBIČAJI OD PUSTA DO VELIKE NOČI"

v nedeljo 18. 3. 1984 ob 19.30 uri v dvorani pod novo cerkvijo. Prireditelj: Katoliška prosveta v Šentilju

---

GALERIJA TINJE

ODPRTJE RAZSTAVE SLIK JOŽETA BOSCHITZA

v soboto 10. marca 1984 ob 19.30 uri

RADIŠE

Drama „POT DO ZLOČINA"

v nedeljo 18. 3. 1984 ob 15. uri v kulturnem domu na Radišah
Nastopajo igralci domačega prosvetnega društva
Režija: Silvo Ovsenk
Prireditelj: SPD „Radiše"

NOVA FIZIOLOŠKA SPOZNANJA O KRMLJENJU GOVEDI

● v petek 16. 3. 1984 ob 9.30 uri v gostilni Anderwald (Vožl) na Suhi pri Škofičah
Prireditelja: Slovenska kmečka zveza in Kmečka gospodarska zadruga Škofiče
Predavatelj: dr. Heinz Pammer

STROKOVNO PREDAVANJE O SADJARSTVU

● v soboto 10. 3. 1984 ob 13. uri v društveni sobi nad Posojilnico v Šentjakobu v Rožu
Prireditelji: Slovenska kmečka zveza v Celovcu, Kmečko gospodarska zadruga in Slovensko prosvetno društvo „Rož" oba iz Šentjakoba v Rožu

● v soboto 10. 3. 1984 ob 9. uri v gostilni Anderwald (Vožl) na Suhi
Prireditelja: Slovenska kmečka zveza v Celovcu in Kmečko gospodarska zadruga v Škofičah
Predavatelj: Valentin Benedičič (Kmetijski zavod Maribor)
V slučaju slabega vremena bo predavanje preloženo na soboto 17. 3. ob istem času in na istem kraju.

OBIRSKO

PLESNI TEČAJ

v nedeljo 18. 3. 1984 ob 14.30 uri pri Sriencu na Obirskem. Prijave možne: v nedeljo 11. in 18. marca 1984, od 10.30 do 12. ure pri Sriencu.
Prireditelj: Alpski klub „Obir"

KOTMARA VAS

S PESMIJO V POMLAD

v nedeljo 25. 3. 1984 ob 14.30 uri v ljudski šoli v Kotmari vasi. Nastopajo: MePZ „Gorjanci" — mladinski zbor z instrumentalno spremljavo — instrumentalna skupina s pevkami — mladi recitatorji.
Prireditelj: SPD „Gorjanci" v Kotmari vasi

Slovensko prosvetno društvo „ZVEZDA" v Hodišah

vabi na

KONCERT

ki bo v nedeljo, 18. marca 1984 ob 14.30 uri pri ČIMŽARJU v Dvorcu

Nastopata:
MOŠKI OKTET „SUHA"
vodi Bertej Logar
ANSAMBEL „KORENIKA" IZ ŠMIHELA
vodi Albert Krajger

Krajevni odbor Zveze slovenskih žena v Železni Kapli vabi žene iz bližnje in daljnje okolice in žene vseh krajevnih društev na

DRUŽABNI POPOLDAN

v soboto 17. 3. 1984 ob 14. uri v hotel Obir v smislu mednarodnega dneva žena.

Pripravljen je kulturni program in razstava ročnih del.

Žene prisrčno vabljene v Žel. Kaplo

Večer s prijatelji

OPATIJA — CELOVEC

v sredo 21. 3. 1984 ob 19.30 uri v Delavski zbornici, Celovec, Bahnhofstraße 44.

ŠENTPRIMOŽ

Žigonova premiera drame

„KADAR SE UTRGA OBLAK"

v soboto 17. 3. 1984 ob 19.30 uri v kulturnem domu v Šentprimožu.
Predstavili se bodo domači igralci.
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Danica" v Šentvidu v Podjuni

---

12. GLOBAŠKI KULTURNI TEDEN

od 25. 3. do 8. 4. 1984

Prireditelja: SKD v Globasnici in SPD „Edinost" v Štebnu

SLOVENJI PLAJBERK

KONCERT

v nedeljo 18. 3. 1984 ob 9. uri (po maši) pri Foltu v Slovenjem Plajberku. Nastopata: moški oktet s Suhe, vodi Bertej Logar in ansambel „Korenika", vodi Albert Krajger.
Prireditelj: SPD „Vrtača" v Slovenjem Plajberku

Menjava denarja

Stanje v četrtek 8. marca 1984

Za 100 **din** dobite	12.50 šil.
Za 100 **din** plačate	15.50 šil.
Za 100 **lir** dobite	1.09 šil.
Za 100 **lir** plačate	1.18 šil.
Za 100 **mark** dobite	696.00 šil.
Za 100 **mark** plačate	712.30 šil.

IZ PLIBERKA IN OKOLICE

Smo za smiselno koordinacijo kulturnih prireditev

Kako smo zagnani v našem kraju, nam pove vrsta prireditev v zadnjem času. Pred kratkim je Športno društvo priredilo drugič tek na daljavo. Čeprav je v tem lepem zimskem času polno podobnih prireditev, se je prijavilo nad 60 tekmovalcev in tekmovalk, da pokažejo kako so hitri na smučinah. Na startu pri Žipelnu so se zbrali poleg verziranih smučarjev tekačev tudi takšni, ki šele spoznavajo ta lepi, zdravi zimski šport in pravijo, „da smo le zraven". Zanimivo je bilo gledati tekmovalce, kako so se pognali na dobro pripravljeni progi, da bi čimprej dosegli cilj. Tisti, ki je imel smuči dobro „namazane" in je že večkrat „stal" na dilcah, je pač precej prej prišel na cilj kot tisti, ki se na leto enkrat ali dvakrat spravijo na sneg. Pravijo, da je bil ta boljši, če vzamemo vrsto od zadaj, za celih 19 minut za prvim oziroma zmagovalcem. Pa kljub temu je bilo lepo in zanimivo . . . Letos je prišlo na „pomoč" tudi nekaj Ravenčanov. Njihove udeležbe smo bili zelo veseli. Za drugo zimo pričakujemo, da se bo še več tekačev prijavilo in da bo naša športna prireditev postala tradicionalna, saj je vsesplošno priljubljena med našim prebivalstvom. Organizatorjem teka velja vse priznanje.

●

V nedeljo 26. februarja so bile pri nas kar tri kulturne prireditve. Vabili so SPD „Edinost", KPD Šmihel in farna mladina iz Vogrč.

V Pliberku pri Schwarzlu se je že 16-ič odvijala tradicionalna pevska prireditev „Od Pliberka do Traberka". Tudi letošnja prireditev je bila lepo doživetje za vsakogar in to čeprav ni bilo toliko zborov kot včasih. Zato pa so bile pesmi, ki so jih zapeli MoPZ „Edinost", Koroški oktet in Šentanelski pavri, zapete iz srca. Kar prehitro je minil čas ob petju in večina je ob koncu rekla — do jutra bi jih rad poslušal. Občinstvo je nagradilo pevce z navdušenim odobravanjem in se s tem zahvalilo za ves njihov trud. Hvaležni smo bili tudi prireditelju pliberški „Edinosti" za ta pevski užitek, z željo da se drugo leto zopet vidimo 17-ič na pevskem srečanju „Od Pliberka do Traberka". Zbrano publiko na koncertu je pozdravil predsednik SPD „Edinost" Jožko Hudl.

Prav ob istem času pa so se zbirali v Šmihelu v farni dvorani ljubitelji igre. KPD v Šmihelu je imelo v gosteh igralce Prosvetnega društva Braslovče iz Savinjske doline, ki so se predstavili z veseloigro Matura. Igra je bila res vesele narave in je marsikaterega spravila do smeha. Zakaj se ne bi poveselili vsaj včasih in pozabili na vsakdanje skrbi. Hvaležni smo se vračali domov z željo, da se Braslovčani spet kmalu predstavijo na našem odru s še drugimi igrami.

Na večer pa je farna mladina v Vogrčah vabila na veseloigro „Jepe s hriba". Pustni čas je in zato so prireditelji izbrali tudi temu primerno igro, da se je lahko vsak iz srca nasmejal. Škoda je le, da je pustni čas kaj kratek in da je življenje pač veliko bolj resno, kot je ta prešerni pustni čas. Kljub tem prireditvam, ki so bile oddaljene ena od druge komaj pet do šest kilometrov, je bila udeležba kar zadovoljiva. Resno se sprašujemo, ali morata biti na tako majhnem območju dve kulturni prireditvi ob isti uri in tretja par ur kasneje. Ali se res ne da delati drugače, sporazumno z dogovorom. Če si je SPD „Edinost" v Pliberku že 16-ič dalo v program pevsko srečanje „Od Pliberka do Traberka", bi pričakovali od ostalih kulturnih delavcev v neposredni bližini, da svoje nastope načrtujejo tako, da ne bi bili eden drugemu v breme, saj končno znamo pisati, telefonirati in tudi govoriti. Ali ne bi bilo bolj koristno, da bi bila enkrat ena prireditev dobro obiskana, drugič pa druga. Mislim, da bi bili tako vsi zadovoljni, saj bi vsi lepo prišli na vrsto s svojimi prireditvami, kajti leto je le precej dolgo. Prireditev nikakor ne bi smela biti zaradi prireditve ali števila prireditev, temveč naj nudi ljudem res tisto, čemur je namenjena — kulturi. Nadalje naj imajo ljudje možnost, da si ogledajo čimveč prireditev, vseh naenkrat pa res ni mogoče. Ob takih zagatah človek res ne ve, kam bi šel na prireditev in kako bi to storil, da bi bil povsod prisoten (takih primerov pa ni malo). Ta nezdravi pojav dvojnih ali trojnih prireditev na en dan v našem kraju, postaja že nekako moda. To je nesmiselno in škoduje naši narodni skupnosti. Še vedno velja načelo: „v slogi je moč!"

●

V Čirkovčah so pred kratkim praznovali 80-letnico Jederte Nachbar pd. Jopove matere. Prišli so njeni otroci, sorodniki in znanci, da ji želijo srečo, zdravja in še mnogo let.

Pot Jopove matere, ki je vzela že deveti križ na rame, nikakor ni bila lahka. Že v rani mladosti se je morala krepko spoprijeti s težkim delom na kmetiji in skrbeti, da je šlo kljub hudim časom, naprej. Že mlada je morala prevzeti Jopovo kmetijo, ki takrat še ni bila takšna kot je danes. Srp, motika in kosa so bili znak in simbol vsakega kmeta tako tudi naše jubilantke. Takrat še ni bilo strojev, da bi opravili svoje — želi, mlatili . . . Z vso mladostno zagnanostjo se je vrgla v delo, da bi Jopov rod tudi v bodoče obstal na njeni domačiji. Polja so ji dajala vsakdanji kruh, prepelica pa je pela: „rž mi zraste od štiri do pet pedi". Jopova Jerčka pa je vedela, da ne bo zmogla sama dolge in težke poti in zbrala si je za življenjskega sopotnika Kropovega sina iz Vidre vasi, Franca Nachbarja. Danes lahko rečemo, da je bila izbira dobra, saj je med obema vladala ljubezen in razumevanje. V dvoje je šlo potem lažje v borbi za vsakdanji kruh. Seveda so bili časi, v katerih sta zakonca nekoč živela, zelo težki v primerjavi z današnjimi. Borna zemlja je dajala le skope skorje kruha, vendar obupavanja ni bilo. Leta so tekla in mladi Jopovi materi so se rojevali otroci, kar je bil povod, da sta se morala z možem še bolj prizadevati za vsakdanji kruh, kajti mlada usta so kar naprej ponavljala — mama, ata, kruha! Včasih ni bilo kot danes, ko kmet z lahkoto proda vse svoje viške in še to po znosni ceni. Takrat pa je bilo hudo kaj prodati. Če je bilo kakšno prase za prodajo, po navadi nisi našel kupca, kajti tisti, ki so bili najbolj potrebni — to so bili delavci — niso imeli denarja. Takrat so kmetje kupovali samo najpotrebnejše stvari — sladkor, rdečo sol in pa petrolej za razsvetljavo. Vse drugo pa se je pridelalo doma. Pa vendar je šlo, pač bolj skromno. S sedaj že pokojnim možem je Jopova mati vedno našla potrebni čas, da sta obiskovala prireditve in se udejstvovala kot kulturna delavca v našem življenjskem prostoru v prid naši slovenski narodni skupnosti. Tudi skrb za mladi rod, da bi ostal zvest svojemu rodu, je imela svoje sadove, da so vsi zavedni in pošteni in da stojijo v vrstah tistih, ki se borijo, da ostane naša domača beseda tudi v bodoče naša domača.

Danes ko živi jubilantka na svojem domu pri sinu Francu in uživa svoj zasluženi odmor, se s ponosom lahko ozira nazaj, na tisto njeno pot, ki jo je morala prehoditi. Želimo ji, da bi še dolgo uživala sadove njenega dela in da bi ji bila leta počitka prijetna, zdrava in polna sreče.

ikej

Zanimivi predavanji

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi planince in ljubitelje narave na

izredno zanimivi predavanji o alpinističnih podvigih slovenskih alpinistov v tujih gorah.

Udeleženec številnih slovenskih alpinističnih odprav Joco Balant iz Šentvida pri Ljubljani bo v petek 23. marca predvajal v Celovcu (kraj prireditve bomo objavili prihodnjič) film o plezalnih vzponih v severni Ameriki.

Naslednjega dne, 24. marca, pa bo vodja prve slovenske alpinistične odprave na Grenlandijo Janez Bizjak iz Ljubljane imel dia-predavanje s pričetkom ob 19.30 uri v gostišču Juena v Čepičah. Na tej odpravi so slovenski alpinisti odkrili nove ledenike in kot prvi preplezali celo vrsto vrhov. Tudi o življenju Eskimov boste lahko izvedeli marsikatere podrobnosti.

9. Rožanski izobraževalni teden

OD SOBOTE 10. 3. do NEDELJE 18. 3. 1984

Prireditelji: SPD „Gorjanci" v Kotmari vasi, SPD v Št. Janžu, SPD „Kočna" v Svečah, SPD „Rož" v Št. Jakobu v R., KD „Peter Markovič" v Rožeku, SPD „Jepa-Baško jezero" v Ločah, SPD v Borovljah, SPD „Vrtača" v Slov. Plajberku, SPD „Bilka" v Bilčovsu.

Sobota 10. marca ob 19.30 uri pri Mežnarju v Kotmari vasi
Odprtje: **Za skupno vzgojo naših otrok.** Dvojezična šola včeraj - danes - jutri. Pričevanja Kotmirčanov.
Sogovornika: dv. sv. dr. Valentin Inzko, dr. Avguštin Malle

Nedelja 11. marca ob 19.30 uri v kulturnem domu v Št. Jakobu
Univ. doc. dr. Dietmar Larcher: **„Vsak človek je večjezičen"**
Predavanje z diskusijo.

Nedelja 11. marca ob 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu
Igralska skupina SPD „Bilka": **„Poslednji mož"**, veseloigra

Torek 13. marca ob 20. uri v stari šoli v Svečah
Spominski večer: **„40-letnica nacističnih žrtev iz naše občine"**

Sreda 14. marca ob 20. uri v društveni sobi v Bilčovsu
dv. sv. dr. Valentin Inzko: **„Razvoj in perspektive sedanje ureditve dvojezičnega šolstva."** Predavanje z diskusijo.

Četrtek 15. marca ob 20. uri v gostilni Pri Kosi, Ravne pri Rožeku
okr. sodn. dr. Tomi Partl: **„Iz dnevnika okrajnega sodnika."**
Aktualna pravna vprašanja.

Petek 16. marca ob 19.30 uri pri Bundru v Borovljah
dr. Jože Lukan: **„Franc Grafenauer — ljudski tribun koroških Slovencev 1870—1935"**
Predavanje s kratkim uvodom v zgodovino koroških Slovencev.

Sobota 17. marca od 14.30 do 19. ure v stari šoli v Svečah
dr. Hans Haid: **„Nove oblike kulturnega udejstvovanja na vasi."**
Seminar za odbornike rožanskih društev.

Sobota 17. marca ob 14. uri v stari šoli v Bilčovsu
„Naučimo se novo pesmico." Otroci in starši pojejo in igrajo ob spremljavi Orffovih instrumentov.

Nedelja 18. marca od 12. ure naprej pri Adamu v Svečah
Dan domačih jedil.

Nedelja 18. marca ob 19.30 uri pri Adamu v Svečah
Odprto petje.
Stari in mladi so vabljeni na večer petja v domačem vzdušju.

20. sončni vlak

Delovna skupnost Sončni vlak/Sonnenzug organizira letos že 20. vožnjo z vlakom za gibalno ovirane iz vseh zveznih republik. Na tej vožnji bodo sodelovale tudi delegacije iz inozemstva.

Vožnja z vlakom bo trajala tri dni. Prvi dan bo ta vlak „ljubezni do bližnjega" peljal z Dunaja v Celovec, kjer bo ogled koroške metropole. Drugega dne se bodo udeleženci sončnega vlaka peljali v Benetke, kjer si bodo ogledali to lepo mesto na vodi in se še istega dne vrnili v Bodensdorf ob Osojskem jezeru, kjer bodo prespali. Tretjega dne pa se bodo odpeljali preko Beljaka v Lienz in še naprej v Sillian ter nazaj do Spittala in od tam preko turske železniške proge do Schladminga, kjer bo zadnja prenočitev. Naslednjega dne pa se bodo preko Stainach-Irdninga, Bad Ischla, Ebenseea, Attnang-Puchheima, Linza in Amstettna vrnili na Dunaj.

Ta vožnja je seveda povezana z velikimi stroški, zato Delovna skupnost Sončni vlak prosi široko javnost za podporo oziroma za prevzem patronance z 2000 šilingi. V interesu nas vseh je, da čim bolj podpremo to karitativno akcijo. Položnice so na razpolago v poštnih uradih in Raifajznovkah.

Člani uredniškega odbora šolskega in mladinskega lista Mladi rod vabijo kot proponenti na

USTANOVNI OBČNI ZBOR DRUŠTVA MLADI ROD

v torek 13. marca 1984 ob 18. uri v dijaškem domu Slovenskega šolskega društva v Celovcu, Mikschallee.

Ob tej priložnosti bosta imela dr. Avguštin Malle in Teodor Domej predavanje z naslovom „Stanje, potrebe in izgledi dvojezičnega šolstva na Koroškem.

JANKO MESSNER

Koliko znamo še slovensko?

Jezikovni pogovori v Radiu Celovec

3

Danes si oglejmo zmešnjavo, ki je v zadnjih letih pošastno zavladala zlasti v naših časnikih, namreč zamenjava svojilnega in povratno-svojilnega zaimka, postavim, da ti kdo zapiše — 'njegov' ali 'njen' namesto s v o j .

Takole sem bral v nekem tedniku: . . . Nato sta se predstavili folklorni skupini iz Dobrle vasi, ki sta ob začetku njunega delovanja že kar dobro zaplesali. Na začetku KATEREGA delovanja sta dobro zaplesali? ČIGAVEGA delovanja? Vsak slovenski koroški kmet bi pravilno odgovoril, no, na začetku s v o j e g a delovanja vendar, kaj sprašuješ stvari, ki jih ve vsak otrok na vasi! Da, vsak otrok na vasi že, ne pa vsak slovenski koroški novinar. Tak se pač nikoli ni prav navzel duha slovenščine, ker bere premalo ali pa nič. S slovensko slovnico se v gimnaziji tudi ni prav sprijaznil.

Poglejmo tedaj sistem svojilnega in povratnosvojilnega zaimka v primerjavi z nemščino:

Nemško ich helfe meinem Bruder je slovensko: pomagam s v o j e m u bratu, ne mojemu, du hilfst deinem Bruder — pomagaš s v o j e m u bratu, ne tvojemu. Pri tretji osebi — er hilft seinem Bruder — pa sta mogoča dva pomena: če je to brat tistega, ki mu pomaga, je treba reči: pomaga svojemu bratu, če pa pomaga bratu kakega prijatelja — seinem Bruder — mora Slovenec reči: pomaga njegovemu bratu.

Je to zelo težavna slovnična stvar? — Ni. Treba si je zapomniti samo tole: če je lastnik osebek v stavku, uporabljamo s v o j - a - e , če ni, pa ne. Naj navedem zgled: Posodim ti svojo knjigo. Kdo je oseba ali osebek v tem stavku? To sem j a z , no, knjiga je moja, jaz sem njen lastnik, torej moram reči: Posodim ti s v o j o knjigo. Po nemško: Ich leihe dir mein Buch. Če imaš tudi ti knjigo na svoji polici, pa te prosim zanjo, spet rečem: Posodi mi svojo knjigo! Ti si lastnik, ti si tudi osebek v stavku, zato moram reči s v o j o . Postavimo pa, da osebek ni lastnik, gib mir mein Buch — osebek je du — gib mir, knjiga pa je moja, zato rečem: Daj mi mojo knjigo! Daj mi njegovo knjigo, pa bom rekel, če je knjiga Pepetova ali Stankova. Vrag tiči spet v nemščini, kdor se naslanja samo nanjo, se hitro zmoti. Kaj pomeni po slovensko: Er gab mir s e i n Buch? To lahko pomeni ali: Dal mi je s v o j o knjigo — ali pa: Dal mi je n j e g o v o knjigo. Oboje je mogoče, odvisno od tega, čigava je knjiga. V prvem primeru je res njegova, v drugem pa je last nekoga drugega.

Tako preproste in vendar zapletene so te stvari za tistega, ki ne bere slovenskih knjig in zato nemško misli, ko slovensko govori.

Nemci bi bili veseli, če bi mogli tako lepo razlikovati med zaimkom 'svoj' in 'njegov' 'njen'. Mi koroški Slovenci pa smo tako kaznivo nemarni, ker se ne znamo nasloniti na svoje domače narečje, na kmetovo govorico, ki je v takšnih stvareh zmeraj in povsod zanesljiva. Iz lastne prakse v Zvezni gimnaziji za Slovence vem, kolikokrat sem se pojezil nad to nečedno zmešnjavo v dijaških spisih.

Če hočemo koroški Slovenci v tem vprašanju napraviti red, bi se morali nujno jezikovno vračati v naš vaški raj! Pač dokler ga je še kaj.

Za sklep današnjega pogovora še nekaj zgledov obravnavane zmešnjave. Pred dvema letoma se je z velikih plakatov bahala takole: . . . Slovenska prosvetna zveza vabi na prireditev ob petdesetletnici 'njene' ustanovitve — namesto da bi bili napisali s v o j e ustanovitve. Ali pa sem bral o umrlem takole: Zaradi 'njegovega' dobrega značaja je bil pri vseh zelo priljubljen. Namesto da bi tam pisalo: zaradi s v o j e g a značaja. Tako člankar ni pohvalil rajnega, temveč kdove koga! V nekem poročilu sem bral: Počutili smo se varno pri našem šoferju Š. W., ki je brezplačno žrtvoval 'njegov' proti dan za nas! No, ta ti je res lepa! Prosti čas koga drugega bi vsak lahko žrtvoval, potem pa se dal za takšno žrtev še v časopisu pohvaliti! Člankar bi moral seveda zapisati, da je šofer žrtvoval s v o j prosti dan, ne njegovega! Toliko za danes. Pa srečno, se pravi srečno roko, kadar zapisujemo, čigavo je kaj.

Zakaj nas boli hrbet?

Hrbet nas lahko boli iz mnogih, zelo različnih vzrokov. Včasih je kriva bolezen: vnetje živca, starostna obraba hrbteničnih vretenc, vnetje v spodnjem delu trebuha. Lahko je kriva tudi nosečnost, lahko, da imamo za spoznanje krajšo nogo, lahko, da je hrbtenica napačno ukrivljena (skolioza). Včasih pa čutimo bolečine v hrbtenici, četudi smo povsem zdravi. Ko gre za bolečino, ki je posledica bolezni, gremo k zdravniku. Če pa so bolečine drugačnega izvora, spremenimo svoje navade in razvade. Z zgrešeno držo, napačno obutvijo in neprevidnimi kretnjami, ki brez potrebe obremenjujejo hrbtenico, si lahko pokvarimo zdravje in dobro počutje.

Oglejmo si najpogostejše napake in spozabe, ki lahko zakrivijo, da nas začne boleti hrbet! Začne se že pri spanju. Če spimo v mehki, poležani postelji, ki ne daje prave opore hrbtenici, nas zjutraj pogosto boli hrbet. Če hodimo sključeno in nosimo v eni roki težko nakupovalno torbo, medtem ko je druga roka prosta, si prav tako delamo slabo uslugo. Sedimo v premehkih, neustrezno oblikovanih stolih, nosimo čevlje s previsoko peto ali preozke hlače, ne gibljemo se dovolj, pa nam mišice oslabijo in zato le še težko prenašamo svojo telesno težo. Marsikdaj presedimo sklonjeni nad pisalno mizo vse dopoldneve, popoldne pa se sklanjamo nad delovnimi površinami v gospodinjstvu, ne da bi kaj pomislili, ali bo takšna napačna obremenitev škodovala hrbtenici in povzročila, da nas bo začelo zbadati pod lopaticami ali v križu.

Tudi notranja stiska in dolgotrajna zaskrbljenost sta lahko vzrok za bolečine v hrbtu. Kadar želimo koga spodbuditi, mu vliti poguma, mu svetujemo: „Glavo pokonci". Ko dvignemo glavo in vzravnamo hrbet, se počutimo samozavestnejši in močnejši. Kadar pa smo potrti, slabe volje ali žalostni, pogosto nevede sključimo ramena in uklonimo hrbet, kot bi se šibili pod vsem gorjem tega sveta.

Še po drži lahko uganemo, kakšne volje je človek, ki ga srečamo na ulici. Kdor hodi upognjeno in vleče noge za seboj, gotovo ni dobre volje. Kdor pa hodi živahno in zravnano, izžareva samozavest in veselje do življenja. Prisiljena pokončna drža, v kateri vztrajamo na primer tedaj, ko bi radi premagali slabo voljo, je lahko krčevita in lesena. Drža torej izdaja naše razpoloženje, naše počutje, pa če to želimo ali ne.

Mnogi mladi ljudje bi radi z držo poudarili svoj odnos do življenja. Držijo se poudarjeno vnemarno, sedijo tako, kot bi si želeli nalašč uničiti hrbtenico. Pol sede, pol leže, hodijo zibaje se in vlečejo noge za sabo. Kadar stojijo, ne obremenijo obeh nog, ampak prenesejo vso težo na eno samo, ker je to bolj „zanimiva drža".

Ljudje, ki nosijo pretesne kavbojke, tudi ne morejo sedeti in hoditi tako, kot bi bilo najbolje za njihovo hrbtenico. Hlače jih utesnjujejo in ovirajo, pa potem sedijo in hodijo pač tako, kot nanese. Drža, v katero so prisiljeni, je skrajno nezdrava. Vnemarna drža in sedenje lahko povzročita trajne okvare na hrbtenici.

Hrbtenica ostane dolgo časa zdrava in močna, če se izogibamo pogostim in škodljivim kretnjam iz vsakodnevnega življenja. Ni treba, da bi bežali pred vsemi bremeni. Toda ko si naložimo breme, vsekakor gledamo na to, da je obremenitev enakomerna, ne pa enostranska. Ko dvigujemo ali odlagamo težke predmete, smo še posebno previdni.

Kako hodimo, kako naj se držimo, da prizanašamo hrbtenici?

● *Sedimo in stojimo vedno zravnano. Poiščemo držo, ki je za našo težo in rast najprimernejša. To običajno ni težko. Ko hodimo, premikamo noge iz bokov, mahamo z rokami, prenašamo težo z ene na drugo nogo.*

● *Pazimo na to, da so delovne površine vedno prav visoke, pa naj gre za pisalno mizo, pomivalno korito, likalno desko ali pa previjalno mizo za dojenčka. In katera višina je pravšnja? Tista, pri kateri je delovna površina v enaki višini kot dlani, s katerimi opravljamo delo.*

● *Ko nosimo kovčke, torbe in vrečke, vedno obremenimo obe roki. Teže ne nosimo nikoli le v eni roki. Če imamo težko breme, ga ne nesemo, ampak si raje omislimo na primer nakupovalni voziček, da ne obremenjujemo hrbtenice brez potrebe.*

● *Kadar čistimo po stanovanju, smo preudarni in mislimo tudi na hrbtenico. Ko drgnemo kopalno kad, klečimo, namesto da bi se sklanjali. Kleče tudi brišemo in pomivamo tla, leščimo parket, čistimo preprogo. Nikoli ne opravljamo tovrstnih del sklonjeni, z iztegnjenimi nogami.*

● *Kadar moramo dvigniti s tal kakšno težko breme (zaboj s steklenicami, škatlo z nakupljeno špecerijo), vedno počepnemo, nato pa se dvignemo. Če se sklonimo z iztegnjenimi nogami, nosi vso težo hrbtenica, če dvigujemo iz počepa, pa so najbolj obremenjena kolena. Med dviganjem bremen se nikoli ne obračamo sunkovito to je silno škodljivo za hrbtenična vretenca.*

● *Pazimo, da je stol, na katerem sedimo ob delu, primerno visok. Pravšnja je tista višina, ki nam omogoča, da sedimo pretežno zravnano in da se nam ni treba pogosto sklanjati. Sedež naj bo v takšni višini, da nam noge počivajo lepo na tleh.*

● *Ne počivamo v ležalniku, ki ne daje nikakršne opore hrbtenici. Sedimo le tako, da ima hrbtenica dobrno oporo. Če je na primer kavč preglobok, si podložimo pod hrbet blazino, da nam je udobneje. Ne sedimo na stolih, ki so pregloboki, pri katerih je torej sedež globlji, kot so dolga naša stegna.*

● *Ne sedimo in ne stojimo vnemarno kot mladina, ki nosi kavbojke. Pokončna drža je mnogo bolj zdravo, saj ne obremenjuje hrbtenice v tolikšni meri kot zanikrna, zvita drža.*

● *Spimo na trdi in ravni vzmetnici. Mehke, prožne vzmetnice so nezdrave. V postelji nimamo visokega zglavja. Blazina naj tudi ne bo premehka. Trda, žimnasta in nizka blazina je najboljše zglavje.*

● *Ne nosimo čevljev s previsokimi petami, zakaj takšna obutev po nepotrebnem obremenjuje hrbtenico. Najbolj ustrezajo čevlji s srednje visoko peto. Sami opazimo, katera drža je za nas najbolj prava. Po možnosti vsaj dvakrat na dan menjamo obutev in višino pet. Od časa do časa nosimo tudi nizke čevlje brez pete.*

● *Naše notranje razpoloženje se jasno izraža tudi v drži. Opazujmo se in razmislimo: kdaj sedimo in stojimo krčevito? Kdaj sključeno in potrto? Kadar smo v stiski in ko smo napeti, je naša drža največkrat nenaravna. Zaradi stresa nas lahko začne boleti hrbet tudi če hrbtenice ne obremenjujemo čez mero. Utrujenost v hrbtu je tedaj znak, da si želimo spremembe in sprostitve. Potlačena napadalnost, sovražnost, potrtost, močne duševne obremenitve, vse se kaže v naši drži. Če premagamo težave, odjenjajo tudi bolečine v hrbtu.*

● *Poskrbimo za razgibavanje in telovadbo. S telovadnimi vajami okrepimo mišice ali pa sprostimo krčevito napetost v hrbtu. Plavanje, tek in hoja so koristne vaje za hrbtenico. Posebno hrbtno plavanje je koristno za hrbtenico — privoščimo si ga kolikor mogoče pogosto, poleti v naravi, pozimi v bazenu.*

Kaj vse iz gob pozimi?

Tudi pozimi nam teknejo gobe. V trgovini lahko včasih kupimo gojene, sveže šampinjone, iz katerih pripravimo mnoge okusne jedi. lahko pa vzamemo tudi suhe jurčke, ki so izrazitejšega okusa kot šampinjoni. Suhe gobe namočimo za pol ure v mlačni vodi ali mleku. Nato jih ožmemo, sesekljamo in pripravimo kakor sveže. In kaj lahko skuhamo iz svežih ali suhih gob v zimskih dneh?

UMEŠANA JAJCA Z GOBAMI
Za 4 osebe potrebujemo:

8 jajc, 2 dcl mleka ali smetane, 80 g masla ali margarine, 8 žlic nastrganega parmezana, pol žličke soli; za oblogo: 350 g šampinjonov (svežih ali vloženih, lahko pa jih nadomestimo tudi s suhimi jurčki), limono, 35 g masla ali margarine, 2 žlici paradižnikove mezge, pol kozarca sladke smetane.

Če uporabimo sveže šampinjone: umijemo jih v vodi, ki smo jo okisali z limoninim sokom, razpolovimo jih ali narežemo, če so večji, manjše pa pustimo cele. Gobe kuhamo v osoljeni vodi 3 minute, nato jih odcedimo. Damo jih v kozico, v kateri smo segreli maslo ali margarino in jih dušimo na majhnem plamenu 10 minut. Ko so gobe mehke, jih poberemo iz kozice, ter shranimo na toplem (med dvema krožnikoma, nad kozico vroče vode). V omako, ki je ostala v kozici, zamešamo paradižnikovo mezgo in sladko smetano, po okusu solimo in segrejemo, vendar ne toliko, da bi omaka zavrela.

Če uporabimo suhe gobe: za pol ure jih namočimo v mleku. Nato jih odcedimo, mleko prihranimo. Gobe sesekljamo, prepražimo jih na maščobi, nato pa zalijemo z mlekom, v katerem smo jih namočili. Omaka naj vre na počasnem ognju 10 minut. Potem ji primešamo paradižnikovo mezgo in smetano.

Potem pripravimo jajca: razžvrkljamo jajca, smetano, sol, nastrgan sir. Iz zmesi spečemo v veliki ponvi ali dve večji ali pa štiri manjše omlete. V paradižnikovo omako zamešamo šampinjone. Pečena jajca obložimo z gobovo omako in takoj ponudimo.

ŠPAGETI S SUHIMI GOBAMI
Za 6 oseb potrebujemo:

500 g špagetov, 25 g suhih jurčkov, 75 g masla ali margarine, 2 dcl kisle smetane, nastrgan parmezan.

Suhe gobe namočimo v mlačnem mleku ali vodi. Nato jih odcedimo, ožmemo in sesekljamo. V kozici segrejemo maslo ali margarino, na maščobi pražimo sesekljane gobe približno 10 minut. Zalijemo jih s kislo smetano in kuhamo še 15 minut. Medtem skuhamo v osoljeni vodi, ki smo ji prilili malo olja, špagete do mehkega. Odcejene špagete stresemo v skledo, prelijemo jih z gobovo omako in dobro premešamo. Potresem z nastrganim sirom in ponudimo.

ŠPAGETI S ŠAMPINJONI
Za 4 osebe potrebujemo:

1 strok česna, sol, 2 žlici olja, 250 g špagetov, 250 g prekajene, mesnate slanine (v tankih rezinah), 750 g svežih šampinjonov, 1/4 litra sladke smetane, 1 dcl kisle smetane, 100 g nastrganega parmezana, peteršilj, malo suhe bazilike, 4 rumenjake.

V velikem loncu zavremo vodo, osolimo jo in ji dodamo prerezani strok česna. Prilijemo olje, nato skuhamo v vodi špagete do mehkega. Medtem sesekljamo slanino in jo scvremo v veliki ponvi. Očistimo šampinjone, jih umijemo, odcedimo in narežemo na lističe. Potem jih damo v ponev k slanini in jih pražimo toliko časa, da povre vsa tekočina, ki jo izpustijo gobe. Med praženjem večkrat premešamo. Zmešamo sladko in kislo smetano, dodamo parmezan in sesekljani peteršilj. Smetano prelijemo čez gobe, premešamo in kuhamo na majhnem plamenu 10 minut.

Kuhane špagete odcedimo in damo v skledo. Omako postavimo na mizo v posebni posodi. Pri mizi naložimo na vsak krožnik porcijo špagetov, prelijemo jih z omako, na vrh pa damo svež rumenjak, ki ga vsak zmeša z omako in testeninami. K špagetom ponudimo zeleno solato.

PUDING Z GOBAMI
Za 4 osebe potrebujemo:

100 g riža, sol, 500 g svežih šampinjonov, 1 čebulo, 100 g masla ali margarine, 5 jajc, 50 g nastrganega sira, peteršilj, poper, mleto sladko papriko, maščobo za model, 3 žlice drobtin.

Riž kuhamo v dveh skodelicah vrele, soljene vode. Po 18 minutah ga oplaknemo z mrzlo vodo in temeljito odcedimo. Šimpinjone očistimo in drobno sesekljamo. Čebulo sesekljamo, prepražimo jo na 20 g masla ali margarine, da postekleni. Potem damo k čebuli gobe in jih dušimo, da povre vsa tekočina, ki jo izpustijo. Jajca ubijemo, beljake ločimo od rumenjakov. Preostalo maslo ali margarino penasto umešamo, med mešanjem dodajamo rumenjake, nato pa še gobe, peteršilj, nastrgani sir, sol, poper, in mleto papriko. Iz beljakov stepemo trd sneg, ki ga zamešamo v testo. Namastimo okrogel model za kuhanje pudinga (1,5 litra) in ga potresemo z drobtinami. Če nimamo modela za puding, vzamemo venčni model podobne oblike. Tulec v sredini zamašimo. Ker ta model nima pokrova, ga kasneje pokrijemo s kosom aluminijeve folije.

Zmes damo v model, model pokrijemo. Model postavimo v večji lonec, v katerem vre voda. Lonec pokrijemo. Puding kuhamo v vodni kopeli na majhnem plamenu 70 do 80 minut. Model vzamemo iz vode, pustimo da puding počiva 5 minut. Nato ga z nožem previdno ločimo od sten modela in ga zvrnemo na pladenj. Potresemo ga s sesekljanim peteršiljem in prelijemo s paradižnikovo omako.

V kozici segrejemo 10 g masla ali margarine. Na maščobi prepražimo eno sesekljano čebulo. Dodamo 800 g vloženih paradižnikov, ki smo jih sesekljali v mešalniku ali pa pretlačili skozi cedilo. Kuhamo 10 minut, nato izboljšamo omako z decilitrom sladke smetane. Solimo in popravimo po okusu.

NASVETI

- Da bi ohranili — ali pa si pridobili — belino zob, jih dvakrat tedensko očistite z mešanico limoninega soka in jedilne sode. Najprej potopite zobno krtačko v limonin sok, potem v vodo in zdrgnite s to mešanico zobe.
- Zlat nakit operemo v mlačni milnici, potem pa ga pomočimo v alkohol. Ko se posuši, ga zdrgnemo s suho krpo.
- Verjetno imate v stanovanju vsaj en bakren predmet: pladenj, džezvo za kuhanje kave ali kotliček. Sčasoma postane bakrena posoda temna in jo je treba očistiti. Nikarte jo drgniti z detergenti ali vimom, kjer boste — pri še tako pazljivem čiščenju — ranili gladko površino. Pomočite raje mehko krpo v ostanek piva in z njim dobro natrite bakreno posodo. Potem jo zdrgnite še s suho krpo in posoda bo bleščala.
- Torte, ki smo jih prelili s kremo, smemo rezati le z vročim nožem. Preden pričnete rezati torto, denite nož v vročo vodo; le tako bodo kosi gladki in ravni.

Kako lažje zaspimo?

Kadar nas muči nespečnost, preskusimo katerega od neškodljivih domačih receptov, ki nam pomagajo do slajšega spanca. Baldrijan je učinkovitejši od uspavalne tablete. Primerna hrana, dovolj gibanja na svežem zraku in primerna temperatura v spalnici, pa bomo zaspali brez težav.

- Zvečer gremo na polurni sprehod. Med hojo se sprostimo, pozabimo na skrbi in napetosti minulega dne. Na sprehod gremo ob vsakem vremenu.
- Pred spanjem skuhamo baldrijanov čaj, vanj lahko kanemo tudi nekaj kapljic baldrijanovega izvlečka. Baldrijan pomirja živce in sprošča, zato po njem sladko zaspimo.
- Zvečer si privoščimo telesno masažo: s suho mehko ščetko si zdrgnemo vse telo. Masiramo v smeri proti srcu. Začnemo na desni nogi, nato je na vrsti leva noga, sledi desna roka, zatem leva roka, prsi, trebuh in hrbet.
- Proti nespečnosti pomaga tudi mlačna kopel. Pet minut sedimo v kadi, polni mlačne vode, zatem pa se oprhamo z mrzlo vodo. Ne obrišemo se, ampak se samo zavijemo v frotirko. Na še vlažno telo oblečemo pižamo in takoj ležemo v posteljo.
- Pomaga tudi naslednji recept: bombažne nogavice namočimo v mrzlo vodo in temeljito ožmemo. Obujemo jih, preko mokrih nogavic pa nataknemo še suhe volnene nogavice. Tako gremo spat.
- Odlično uspavalno sredstvo je kozarec piva, ki ga izpijemo tik pred spanjem.
- Otroci laže in trdneje zaspijo, če popijejo pred spanjem pol kozarca toplega mleka, v katerem smo raztopili žličko medu.
- S polnim želodcem le težko zaspimo. Večerja naj bo zato lahka. Zvečer ne jemo živil, ki vsebujejo veliko ogljikovih hidratov, ta živila namreč povzročajo motnje v spanju. Izogibamo se torej kruhu, močnatim jedem, testeninam.
- Pred spanjem si privoščimo zračno kopel: pet minut hodimo goli sem in tja po zatemnjenem stanovanju.
- Spalnica naj ne bo preveč ogrevana. Najprijetneje se počutimo v spalnici s temperaturo 18 stopinj. Vzmetnica ne sme biti premehka, blazina ne previsoka, odeja ne pretežka.

Beneški Slovenci zahtevajo pravično zaščito in emancipacijo s Slovenci na Tržaškem in Goriškem

„Če jezik propade, propade tudi naše slovenstvo“

ČEDAD, marca — Na skrajnem zahodu slovenskega narodnostnega prostora vlada zdaj vzdušje nestrpnega pričakovanja ob hkratni nepopustljivosti do teženj, da bi Beneško Slovenijo, Rezijo in Kanalsko dolino narodnostno ločili od tržaške in goriške pokrajine. Kakšen bo končen odgovor strank in parlamenta na upe in zahteve, da bi zaščitili celotno slovensko narodnostno skupnost v deželi?

Ta trenutek se beneški Slovenci čutijo vpletene v igro političnih strank. Zlasti v meščanskih slojih, ki so razpršeni v različnih strankah, skušajo z izpostavljanjem različnih zgodovinskih priložnosti potegniti usodno ločnico med Slovenci, ki živijo v različnih pokrajinah, pri čemer pa ravnajo hudo nedosledno. Za Slovence v videmski pokrajini se največkrat celo bojijo uporabe narodnostne oznake, pač pa jih opredeljujejo za ostanke starih ljudstev, ki so ohranili svoje narečje in kulturo. Bili naj bi nekakšen izoliran otoček med slovenskim, italijanskim in furlanskim svetom. Hote pozabljajo, da so s plebiscitom 1866. leta stopili v državo risorgimenta s prepričanjem, da bo spoštovala samoupravo in istovetnost, ki so jo imeli pod Beneško republiko in da je zaslediti zametke načrtnega raznarodovalnega procesa že z letom 1867, ko je bil uradno poimenovan Špeter Slovenov v San Pietro al Natisone. Zamisel risorgimenta, da je treba po ustanovitvi Italije ustvariti Italijane, ki je bil izraz evropske meščanske ideje o nacionalno enotnih državah, je zatem uresničeval fašizem z vso brutalnostjo. Njegova raznarodovalna politika, ki je 1933 leta prodrla tudi na prižnice cerkva v Beneški Sloveniji, se je zavlekla še v desetletja po zadnji vojni. Po neopredeljivi logiki inercije se danes tudi dobrohotni politični ljudje iz različnih okolij, ki so nasplošno naklonjeni zakonski ureditvi slovenskega vprašanja v Italiji, zmigujejo z rameni, ko nanese beseda na videmsko pokrajino, češ da je treba počakati, da bodo razmere dozorele.

Prvič v zgodovini

In kaj pravijo v nadiških dolinah o takih pogledih? „Za Slovence v videmski pokrajini se resnično postavlja vprašanje zaščite drugače kot v Trstu in Gorici. Prvič v zgodovini mora oblast uradno priznati, da v nadiških dolinah, v Terski dolini, Reziji in v Kanalski dolini živijo Slovenci na svoji zemlji. Gre za povsem obratno opredelitev, kot jo je zagovarjala država v 118 letih svoje zgodovine in tudi v 36 letih republikanske demokracije“ meni vodja čedadske podružnice Slovenskega raziskovalnega inštituta Ferruccio Clavora in dodaja: „Mi pa smo prepričani, da gre tokrat zares za zadnjo priliko. Naše prepričanje temelji na dveh dejstvih: dolg proces asimilacije kljub trdovratni navezanosti naših ljudi na lasten jezik in kulturo spodkopava njihovo zavest o identiteti, načrtovana emigracija, ki je že hudo prizadela vitalnost naše skupnosti, grozi z njenim popolnim fizičnim izničenjem.“

Politika krščanske demokracije, ki je po vojni z monopoliziranjem občinskih vrhov videla rešitev narodnostnih problemov severovzhodnega dela videmske pokrajine z načrtnim odseljevanjem prebivalstva in tako onemogočala vsakršno krajevno gospodarsko pobudo, doživlja v zadnjem desetletju neuspeh za neuspehom. To je zlasti opazno v sestavi novih krajevnih uprav. Še pred sedmimi leti so v večini 21 občin v odgovorih na posebno anketo za potrebe rimske vlade župani sprejeli sugestije krščansko demokratskih veljakov iz Vidma, da govorijo njihovi ljudje posebna narečja in gojijo specifično kulturo, ki je drugačna od italijanske, ne da bi si upali priznatit, da gre za narečja slovenskega knjižnega jezika in za kulturni izraz, ki je po svoji vsebini tipično slovenski.

Toda na zadnjih upravnih volitvah je krščanska demokracija izgubila v številnih občinah monopolne pozicije in nastale so koalicijske krajevne uprave, ki temeljijo na listah demokratične enotnosti. Od Podbonesca, Grmeka in Dreke v vzhodni Beneški Sloveniji pa do Rezije na njenem skrajnem zahodu prihajajo zdaj tudi župani na slovenske prireditve in so celo med pobudniki različnih kulturnih akcij. Povsem drugače kot krščanska demokracija se je opredelila do zahtev beneških Slovencev tudi videmska cerkev. Njen škof Battisti se je pridružil skupini duhovnikov in podpisal brzojavko rimski vladi z zahtevo, da je treba priznati Slovencem v pokrajini ustavne pravice, ki ne smejo biti drugačne od pravic, ki jih bodo uživali Slovenci na Tržaškem in Goriškem, hkrati je tudi podprl slovenske katoličane za izročitev posebne spomenice papežu s prošnjo, da bi se zavzel za pravice Slovencev v pokrajini.

„Nacionalisti nas še naprej opredeljujejo za skupnost, ki nima ničesar opraviti z ostalimi Slovenci“, razmišlja o izjavah nekaterih politikov znani kutlurni delavec Viljem Černo, zakaj so sklepi pred delovanjem številnih društev in drugih organizacij, ki kažejo svojo vitalnost? Zakaj ne preberejo nad 20 brzojavk, ki so jih naše organizacije poslale vladnim in drugim organom z zahtevami za uzakonitev naše zaščite? Njihovi načrti so drugačni: z različnimi izjavami skušajo vzbuditi v ljudeh oportunizem in podrejenost, češ, priznati je treba narečje, samo da bi ne bili prisiljeni priznati jezika. Manipulacije so očitne: celo ustavno priznano odporništvo je v Beneški Sloveniji predstavljeno za izdajstvo. Mi vsi se zavedamo: če jezik propade, propade tudi naše slovenstvo. Zato ne bomo nikoli odstopili od naših zahtev po pravični zaščiti in emigraciji s Slovenci na Tržaškem in Goriškem.“

Narodnostna izčrpanost

Beneška Slovenija je z Rezijo in Kanalsko dolino zdaj prostorsko in narodnostno izčrpana. Čeprav so bili na deželni ravni sprejeti nekateri ukrepi za spodbujanje gospodarskega napredka na mejnem območju videmske pokrajine, ne rojevajo pričakovanih rezultatov. Kaže, da bo zdravljenje razmer dolgotrajno. Poglejmo nekaj številk, ki jih je zbrala čedadska podružnica Slovenskega raziskovalnega inštituta. V desetih občinah vzhodne Beneške Slovenije se je med 1961. in 1971. letom zmanjšalo število prebivalstva za nič manj kot 35 odstotkov, v naslednjem desetletju pa za nadaljnjih 18 odstotkov. Pred petimi leti je bilo v teh občinah 24,50 odsotka prebivalstva starejšega od 60 let in samo 5,8 odstotka pod šestimi leti starosti.

Beneški Slovenci so se tudi ob podpori nekaterih političnih sil lotili med prvimi uveljavljanja gospodarskega dela osimske pogodbe. Zasnovali so nekaj mešanih podjetij skupaj z organizacijami združenega dela iz Slovenije, nekatera druga njihova podjetja pa so vzpostavila dolgoročne oblike sodelovanja s slovenskimi organizacijami združenega dela. Zalet je bil dokaj obetajoč, ustvarjenih je bilo nekaj sto novih delovnih mest. Toda kmalu se je pokazalo, da je bilo več zanesenosti in dobre volje kot pa gospodarske podlage za resnično prenovo nadiških dolin. Finančne obljube deželne uprave so zdaj pozabljene. Ob tovarnah bi bilo treba graditi stanovanja, razvijati druge gospodarske dejavnosti, vendarle pa so zdaj možnosti izčrpane. Nemara je prav iz sedanjih zadreg zrasel zakonski osnutek, ki ga namerava KP Italije predložiti parlamentu v odobritev. Po njem naj bi v duhu osimskega sporazuma sprejela država ukrepe za zasnovo več industrijskih jeder ob meji videmske pokrajine, kjer naj bi se italijanski in jugoslovanski kapital oplajala z izdelki za trge tretjih držav. Kakorkoli, brez posebnih ugodnosti je težko verjeti v gospodarsko prenovo, ki naj bi spremenila tudi narodnostne razmere. Kapital pač najde boljše pogoje v furlanski nižini. Odhajanje ljudi iz Beneške Slovenije v Furlansko nižino na delo pa pomeni že tudi odtujevanje njihovemu okolju, narodnosti in kulturni biti.

Lojze Kante
(Delo, 3. 3. 1984)

„Slovencev videmske pokrajine niso odddaljili od ostalih Slovencev niti pritiski niti ukrepi, ki so bili takoj po priključitvi sprejeti zato, da bi se čimprej asimilirali. Ustanovljene so bile šole z italijanskim učnim jezikom, dana so bila uradna navodila in so takratni časniki odkrito pisali, da je treba slovensko prebivalstvo v teh krajih čimprej asimilirati, prepovedano je bilo slovensko bogoslužje in zaplenjeni slovenski katekizmi, po drugi svetovni vojni so preganjali vse tiste, ki so zahtevali priznanje narodnostnih pravic. Tudi v manjših krajih so v času velikega preganjanja, ki je bil vzrok za množično izseljevanje na gosto posejali po slovenskih vaseh Videmske pokrajine italijanske otroške vrtce in šole, zato da bi otroci čimprej pozabili jezik, ki so ga govorili doma“, je zapisano v posebni resolucii, ki so jo sprejeli v Čedadu na skupnem zasedanju enotne slovenske delegacije in slovenskih kulturnih in javnih delavcev iz Videmske pokrajine.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 9. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Povratek neznanke — 12.00 Tjulenj — 12.15 Nemirni Nemci — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Oskar super miš — 17.30 Don Kihot — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Stari — 21.15 Modna revija — 21.20 To so bili časi — 22.10 Reklama in šport — 22.20 Nočni studio — 23.20 Poročila.

SOBOTA, 10. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Slike iz Avstrije — 11.00 Mi — 11.30 Dopoldanski koncert — 12.00 Nočni studio — 13.00 Uredništvo — 14.30 Modra Marijane — 16.00 Iz parlamenta — 17.00 Gradbišče — 17.30 Peppino — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Ščuka v ribniku krapov — 21.55 Šport — 22.45 Recite mi vendar Lill — 23.30 Poročila.

NEDELJA, 11. 3.: 11.00 Ura tiska — 12.00 Naša šola —15.00 . . . in potem sem rekel — ne — 16.20 Risanka — 16.30 Zrcalne slike — 16.45 Začarani vrt — 16.55 Risanka — 17.10 Gibanje je vse — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.16 Marco Polo — 21.45 Šport — 23.00 Poročila.

PONEDELJEK, 12. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Prosim k mizi — 10.00 Šolska TV — 10.30 Modra Marijana — 12.00 Iz parlamenta — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.30 21-delna serija— 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Ljudje in živali — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 Novi podnajemnik — 21.10 Delo z možnostmi napredovanja — 22.20 Šport — 22.50 Poročila.

TOREK, 13. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Avstrija — 12.00 Lisica in zajec — 12.10 Ponedeljski šport — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Calss of 39 — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Argumenti — 21.50 Zrcalne slike — 22.35 Poročila.

SREDA, 14. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Oddaja z miško — 9.35 Francoščina — 10.05 Šolska TV — 10.35 Tibetanski mrtvaški obred — 11.20 Florjan, prijatelj živali — 11.25 Argumenti — 13.00 Uredništvo — 17.00 Fotograf — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pisarna, pisarna — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Marco Polo — 21.50 Metternichova 12 — filmi filmske akademije — 22.50 Poročila.

ČETRTEK, 15. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za prdešolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Šampion — 12.05 Lisica in zajec — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.30 Mandara — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Hotel Polan in njegovi gostje — 22.10 Ljudje iz Michelsberga — 22.55 Šport — 23.45 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK,9. 3.: 17.30 Naša šola — 18.00 Galerija — 18.30 Priseljenci — 10.30 Čas v sliki — 20.15 Imajo rastline občutke? — 21.00 Mednarodni teniški turnir na Dunaju — 21.15 Modna revija — 21.20 Politika v petek — Deset pred deseto — 22.20 Herkulovo maščevanje — 23.50 Poročila.

SOBOTA, 10. 3.: 14.55 Politika v petek — 15.55 Pogum za tveganje — 16.40 Mednarodni teniški turnir na Dunaju — 17.00 Ljuba družina — 17.45 Kdo me hoče? — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odvetnika — 20.15 Protisvetloba — 21.55 „Günther Frank: Sanjaj z menoj . . .“ — 22.30 Past za Capro — 0.05 Poročila.

Nedelja, 11. 3.: 14.00 Don Giovanni — 17.00 Potovanje okoli sveta — 17.45 Rockline — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Avstrija — 21.45 Dinastija — Denverski klan — 22.30 Mednarodno glasbeno tekmovanje radijskih ustanov ZRN — 23.45 Sto mojstrovin — 23.55 Poročila.

PONEDELJEK, 12. 3.: 18.00 Perspektive — 18.30 Priseljenci — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zlati časi — 21.05 „Novi podnajemnik“ — 21.10 Doba med 1780 do 1790 — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Henrik IV. — 0.15 Poročila.

TOREK, 13. 3.: 17.45 Šolska TV — 18.00 Orientacija — 18.30 Priseljenci — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj sem jaz? — 21.05 Dallas — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

SREDA, 14. 3.: 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Priseljenc — i19.30 Čas v sliki — 20.15 Cafe Central — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Mesto — 23.00 Pasanti — 23.45 Poročila.

ČETRTEK, 15. 3.: 17.45 Šolska TV — 18.00 Po Avstriji — 18.30 Priseljenci — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Naj spregovorijo cvetlice — 21.45 „Slamnati vdovec“ — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

LJUBLJANA

PETEK, 9. 3.: 8.50 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Čez tri gore: Briški oktet — 17.55 Modro poletje, mladinska nanizanka — 18.25 Obzornik ljubljanskega območja — 18.40 Turizem — možnost in priložnost: V turizmu ni krize, so pa težave — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Naselbinska kultura na Slovenskem, dokumentarna serija — 20.40 Ne prezrite — 20.55 TV kviz — 22.05 Dnevnik — 22.20 Blaznost, film.

SOBOTA, 10. 3.: 8.00 Poročila — 8.05 Slovenske ljudske pravljice: O burji — 8.20 Ciciban, dober dan — 8.35 Pisani svet — 9.05 Meseček, otroška serija — 9.35 Glasba za kitaro — 10.05 Pred izbiro poklica: Poklici v poljedelstvu in živinoreji — 10.35 Človek in zemlja: Tajga-Kraguj, dokumentarna serija — 11.00 Poročila — 16.00 Poročila — 16.10 Ribiči iz Moorhöva, nadaljevanka — 17.00 PJ v košarki — 18.30 Skrivnostni svet Arthurja Clarkea: Velikani za bogove, dokumentarna serija — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Kraljevska igra, angleški film — 21.45 Zrcalo tedna — 21.50 Sen zimske noči.

NEDELJA, 11. 3.: 9.10 Poročila — 9.15 Živ žav, otroška matineja — 10.05 Modro poletje, mladinska nanizanka — 10.35 Pesem, nadaljevanka — 11.25 625, oddaja za stik z gledalci — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — Visok pritisk, zab. glasbena oddaja — Od vsakega jutra raste dan: Porabski Slovenci — Športna poročila — Kino, to sem jaz, film — 19.10 Risanka — 19.23 TV in radio nocoj — 19.25 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 V taborišču, drama — 21.35 Športni pregled — 22.05 Slovenci v zamejstvu — 22.35 Poročila.

PONEDELJEK, 12. 3.: 8.50 TV v šoli — 17.25 Poročila — 17.30 Meseček, otroška serija — 18.00 Spoznavanje naše naravne dediščine: Dvoreznost sodobnega poljedelstva — 18.25 Podravski obzornik — 18.40 Pet minut za rekreacijo — 18.45 Podium, mladinska oddaja — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Stric Klimente, drama — 20.55 Glasbeni magazin — 21.55 Dnevnik.

TOREK, 13. 3.: 8.50 TV v šoli — 16.35 Šolska TV — 17.35 Poročila — 17.40 Slovenske ljudske pravljice — 17.55 MPF Celje: Mednarodno tekmovanje — 18.25 Koroški obzornik — 18.40 Koledniki, kratki film — 18.55 Knjiga — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Življenje in dogodivščine Nicholasa Nicklebyja, nadaljevanka — 20.50 Aktualno — 21.35 Dnevnik — 21.55 Sofijski solisti.

SREDA, 14. 3.: 8.50 TV v šoli — 18.00 Poročila — 18.05 Ciciban, dober dan — 18.25 Pomurski obzornik — 18.40 Mozaik kratkega filma — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 35 mm — Filmska delavnica — 22.15 Majhne skrivnosti velikih mojstrov kuhinje — 22.20 Dnevnik.

ČETRTEK, 15. 3.: 8.50 TV v šoli — 16.50 Šolska TV — 17.50 Poročila — 17.55 Odprava zelenega zmaja: Rešitev — 18.25 Posavski obzornik — 18.40 Čas, ki živi: Deseti brat — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Tednik — 21.05 Borgijci, nadaljevanka — 21.55 Dnevnik — 22.10 Retrospektiva domače TV drame — cikel Staneta Severja.

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 9. 3.: 14.10 Obzornik — Kar po domače.

SOBOTA, 10. 3.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 11. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 12. 3.: 14.10 Obzornik — N. Leban: Iz glasbenega klasicizma na Slovenskem.

TOREK, 13. 3.: 9.30 Domača zabavna glasba — 14.10 Obzornik — Mladi za mlade.

SREDA, 14. 3.: 14.10 Obzornik — Ljudske pesmi in viže.

ČETRTEK, 15. 3.: 14.10 Obzornik — Mladinska oddaja: 1) Ocena ocene — F. Krištof, 2) Mamila — F. Pečnik.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.

Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprechter-Straße 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, teleks 42086 sindok a.

Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

PRODAM AVTO!

MITSUBISHI CORDIA 1.6

Turbo - 115 PS - 8000 km

po izredno ugodni ceni

Interesenti naj se javijo v uredništvu Slovenskega vestnika tel. (0 42 22) 54 0 42 ali

Autohaus Treff, Rosentaler Straße tel. (0 42 22) 51 17 45

Tradicionalni

JOŽEFOV SEJEM

bo v **ponedeljek 12. marca** na Glavnem trgu v **Borovljah.** Mestna občina Borovlje se veseli čim večjega obiska. Jožefov sejem je prava atrakcija Roža.

Pohod „Arihova peč“ bo 18. marca

Zaradi novega snega in nevarnosti plazov je bilo treba odpovedati minulo nedeljo zimski pohod in smučarski tek, prireditev, ki jo poznamo pod imenom pohod „Arihova peč“.

Organizatorji so se odločili izvesti pohod in tek v nedeljo 18. marca 1984. Velja stari razpis.

●

Slovenska športna zveza, Slovensko planinsko društvo Celovec, Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Šentjakobu v Rožu vabijo na

6. ZIMSKI POHOD „ARIHOVA PEČ“

v spomin na padle borce pod Arihovo pečjo februarja 1945

ki bo **v nedeljo 18. marca 1984,** s pričetkom ob 10. uri pri Polancu na Čemernici (Hodnina) nad Šentjakobom v Rožu.

1. a) **Smučarski tek** — 3,5 km (1 krog) ● otroci do 10 let ● dekleta do 16 let ● ženske do 30 let ● ženske nad 30 let.

   b) **Smučarski tek** — 7 km (2 kroga) ● fantje do 16 let ● moški do 30 let ● moški nad 30 let ● tekmovalna ženska in moška skupina.

2. **Pohod za pešce** od Polanca preko bivšega partizanskega bunkerja do planinske postojanke „Koča nad Arihovo pečjo“ (1084 m) in po drugi smeri nazaj mimo Resmanove lovske koče do Polanca.

Dnevi žena v Celovcu

S filmom „Tue recht und scheue niemand“ (Ravnaj prav in ne boj se nikogar) so se v sredo v Celovcu začeli „Dnevi žena“, ki jih ob 8. marcu — mednarodnem dnevu žena — prireja široka fronta ženskih organizacij. Tudi Zveza slovenskih žena je včeraj v Celovcu imela svoj občni zbor. Z omenjenim filmom, z razstavo o življenju žensk v Turčiji, z veselico (danes zvečer ob 19.30 uri v Uni-clubu pri univerzi) in s „kulturnim praznikom“ jutri soboto popoldne ob 16. uri v Mladinskem domu SŠD v Celovcu in še z drugimi akcijami zahtevajo ženske svojo enakopravnost.

Jutri na „kulturnem prazniku“ v Mladinskem domu bo brala svoje pesmi tudi Maja Haderlap, poleg nje pa bo dunajski igralka Lena Rothstein kabaretistično obdelala žensko problematiko. Položaj žensk v Avstriji in položaj slovenskih žena na Koroškem pa bo ob tej prireditvi nakazala tudi razstava Kluba slovenskih študentov in študentk z Dunaja. Zveza slovenskih žena se je vključila v organizacijo te prireditve, podpisala pa je tudi skupni letak, ki zagovarja samoodločbo ženske, ki zavrača dvojno obremenitev žensk v izobrazbi in poklicu in zahteva solidarnost vseh žensk za mir, proti vojni in militarizmu ter proti rasizmu in fašizmu. Ta letak so podpisale poleg ZSŽ tudi Zveza demokratičnih žena, Socialistična mladina/ženske, visokošolski ženski referat, avstrijska informacijska služba za razvojno politiko in vrsta demokratičnih žena iz Celovca. V tem letaku, ki so ga ženske delile v teh dneh v Celovcu se izrekajo tudi proti politiki apartheida in za zboljšanje dvojezičnega pouka na Koroškem.

Šmarjeta: Rožansko prvenstvo TVN

Nad 180 smučarjev se je minulo nedeljo udeležilo 7. rožanskega prvenstva „Touristenverein der Naturfreunde“ (prijateljev narave). Zastopani so bili skoraj vsi rožanski kraji, prav tako pa tudi Celovčani, Kostanjčani in Železnokapelčani. Na Tavčarjevem bregu v Šmarjeti se je razvilo na in ob dobro pripravljeni progi (organizator je bilo domače društvo TVN) zelo prijetno domače vzdušje. Zabeležimo lahko, da so bile zmage v skupinah razporejene skoraj po društvih, da pa so smučarji iz Šentjanža pobrali še največ naslovov.

Rezultati:

Dekleta I: 1. Angelika Artatsch (Šmarjeta), 2. Conny Körndl (Borovlje), 3. Astrid Fischer (Šentjakob). **Fantje I:** 1. Herbert Witschnig (Šentjakob), 2. Peter Moschitz (Šentjanž), 3. Werner Traun (Bela). **Fantje II:** 1. Norbert Veratschnig (Šmarjeta), 2. Alexander Ogris (Šmarjeta), 3. Michael Leyrotz (Celovec). **Dekleta II:** 1. Elisabeth Moschitz (Šmarjeta), 2. Alexandra Pegam (Borovlje), 3. Tina Baumann (Šentjanž). **Šolarke I:** 1. Christa Jenko (Šentjanž), 2. Manuela Melicha (Šentjakob), 3. Jutta Veratschnig (Sele). **Šolarji I:** 1. Martin Moschitz (Šentjanž), 2. Gert Tschuden (Borovlje), 3. Christian Mikula (Šentjanž). **Šolarke II:** 1. Marion Hribernig (Celovec), 2. Kathi Krischnig, 3. Roswitha Doujak (obe Šmarjeta). **Šolarji II:** 1. Richard Meschnig (Šentjanž), 2. Norbert Kelich (Sele), 3. Tomaž Moschitz (Šentjanž). **Mladinke:** 1. Maria Ottowitz (Podgorje), 2. Miriam Užnik (Šentjanž), 3. Klaudia Wutte (Šmarjeta). **Ženske:** 1. Mathilde Korenjak (Šmarjeta), 2. Elfi Lesjak (Šmarjeta), 3. Agnes Melicha (Šentjakob). **Starostna skupina I:** 1. Franz Müller (Podgorje), 2. Valentin Köllich (Borovlje), Erich Užnik (Šentjanž). **Starostna skupina II:** 1. Franz Traun (Bela), 2. Anton Hribernig (Sele), 3. Adolf Strasser (Bela). **Mladinci:** 1. Guntram Perdacher, 2. Franz Juritz (oba Šentjakob), 3. Johann Juritz (Šentjanž). **Moški, splošno:** 1. Ernst Erjautz (Borovlje), 2. Theo Steiner (Šentjanž), 3. Karl Fugger (Šentjakob).

Tekma ELANovih delavcev

Na Šentjanških Rutah so v soboto 3. 3. tekmovali tudi nastavljenci in delavci podjetij ELAN iz Begunj in Brnce. Obratno tekmovanje je izvajalo podjetje ELAN-Brnca z Willijem Moschitzem na čelu, ki je dobil vso podporo od organizacijskega štaba Športnega društva Šentjanž.

Nad 80 tekmovalcev se je udeležilo obratnega prvenstva. Najboljši dneva je bil Begunjčan Župan, sledil mu je Vito Šmid (Begunje), tretji je postal Herbert Klausner, Zgornji Avstrijec iz Brnce. Najboljši Korošec iz Brnce pa je bil soorganizator, domačin Willi Moschitz.

Namizni tenis

Tri igre pred zaključkom namiznoteniškega prvenstva v 1. razredu B se je položaj za moštvo Slovenskega športnega kluba Obir — Železna Kapla zboljšalo. Z zmago na SV Raika Lavamünd B (6:4) so si zagotovili dve pomembni točki in se uvrstili na 4. mestu.

V jesenskem prvenstvu si je moštvo iz Železne Kaple osvojilo 3 točke, v vigrednem delu prvenstva pa je moštvo premagalo tudi že moštvi iz Sel in Borovelj. Z dvema točkama iz naslednjih iger bi moral biti zagotovljen obstoj v tem razredu. Selani so trenutno na zadnjem mestu lestvice. SŠK Obir — Železna Kapla — SV Raika Lavamünd B 6:4. Zd. Smrtnik (3), Vl. Smrtnik (2), Zd./Vl. Smrtnik.

Lestvica: 1. SC Lavamünd A 11 iger 21 točk, 2. Carinthia Druck 11/21, 3. SV Leonhard 12/18, 4. SŠK Obir-Železna Kapla 12/9, 5. DSG Borovlje 12/9, 6. ASKÖ Kotmara vas 11/9, 7. GSC Liebenfels 11/8, 8. SV Lavamünd B 12/7, 9. DSG Sele 12/3. Moštvo DSG Sele je v zadnji igri bilo poraženo od Carinthie z 2:8.

Marko Smrtnik, član SŠK Obir in koroški šolarski prvak, je trenutno v deželnem namiznoteniškem kadru, ki se pripravlja na avstrijsko šolarsko prvenstvo 14./15. marca 1984.

Kapelški sankarji dobri

Zadnjo nedeljo se je koroška sankarska elita zbrala na tekmi, ki jo je priredilo društvo ASKÖ Finkenstein (Bekštanj). Železnokapelški sanka rji, ki so organizirani v „Slovenskem športnem društvu Obir“ so na tem tekmovanju dosegli spet dobre rezultate.

V ženski skupini je zmagala Regina Smrtnik v času 4.09.13. S tem je bila tudi druga najhitrejša ženska dneva, najboljša je bila namreč mladinka Sabine Scheik iz Bistrice v Rožu (3.43.45).

Pri juniorjih je zmagal Hanzi Smrtnik (SŠK Obir, 3.42.23), s petimi sekundami prednosti pred naslednjim.

Florian Miklau (SŠK Obir,4.14.96) pa si je pri juniorjih osvojil tretje mesto.

Tudi s športnimi sankami so kapelški sankarji izkazali svoje znanje. Pri mladinkah je Klavdija Miklau bila druga, drugo in tretje mesto pri mladincih sta zasedla Milan Hribar in Jozi Karničar, drugo mesto v splošnem moškem razredu pa je zasedel Wili Uršič.

DOM V TINJAH

- V soboto 10. 3. od 15. do 21. ure — Intenzivni tečaj za mladinske voditelje in druge interesente **„Mi in naš jezik“.**
- V nedeljo 11. 3. od 14. do 18. ure — Predavanje o vplivih zemeljskih žarkov na človekovo zdravje, nem. Predavatelj: dipl. inž. arh. Paul Artmann, Dunaj

Društveno prvenstvo ŠD Šentjanž

Več kot 100 tekmovalcev je minulo nedeljo na dobro pripravljeni, a težki progi na Šentjanških Rutah tekmovalo za naslov društvenega prvaka športnega društva Šentjanž v Rožu. Ob lepem vremenu so dobri organizatorji v cilju lahko zglasili, da sta postala društvena prvaka **Lausegger Walter** in mladinka **Claudia Kropiunik.**

Prve tri splošne uvrstitve pri ženskah so: 1. Claudia Kropiunik, 2. Dominike Užnik, 3. Claudia Lausegger. Prvi trije splošne uvrstitve moških pa so: 1. Walter Lausegger, 2. Theo Steiner, 3. Marjan Kunčič.

Zmagovalci posameznih skupin: Natalja Pinter (deklice do 6. leta), Martin Gabriel (dečki do 6. leta), Andrea Gabriel (dekleta I), Peter Moschitz (fantje I), Elizabeta Moschitz (dekleta II), Hanzi Kruschitz (fantje II), Michaela Pscheider (šolarke I), Toni Pscheider (šolarji I), Claudia Lausegger (šolarke II), Michael Kisslinger (šolarji II), Marjan Kunčič (mladinci), Inge Meschnig (ženske I), Maja Millonig (ženske II), Alojz Gabriel (moški I), Hanzi Gabriel (moški II).

IZLET NA ZASNEŽENO BLEŠČEČO

v soboto 10. 3. 1984.

Odhod od Polanca na Čemernici nad Šentjakobom v R. ob 12. uri. V planinski koči čaka presenečenje.

Prireditelj: Slovensko planinsko društvo

Urschitz zmagal

Mladinski smučarski tekač Franci Urschitz iz Loč je bil najboljši dneva na 10 km dolgi progi v Mahlbachu pri Kötschach-Mauthen. V tekmi, ki šteje za pokal „Kastner & Öhler“, je bil Urschitz, ki teče za Union Rosenbach (Podrožca) za 1,8 sekunde hitrejši od Roberta Lusserjan iz Ziljske doline, v skupini mladina II je zmagal s časom 35:40,1.

Najboljši pri šolarjih je bil Ledinčan Jakob Graber, ki je v 21:29,4 minutah pretekel 6 km dolgo progo.

Skoki v Bad Bleibergu

70 skakalcev iz Koroške in Slovenije se je udeležilo tekme v Bad Bleibergu. Zmagovalci posameznih skupin so bili: Andreas Samitz (otroci II), Heinz Kuttin (šolarji I), Hannes Staudacher (šolarji II), Rudi Strittesser (mladinci) in Helmut Plattner (splošni razred). V prvih dveh razredih so tekmovali tudi Zahomčani, ki so dosegli te rezultate:

Otroci II: 1. Andreas Samitz 22,5/22,5, 168,5 točke; 3. Christopher Knes (Zahomc) 21,5/21,5, 151,0; 5. Günter Kaiser (Zahomc).

Šolarji I: 1. Heinz Kuttin (SVV) 37,5/38,5, 174,0; 2. Hannes Frank (Zahomc) 36,5/35, 153,7; 5. Peter Rauscher 34/34,5; 7. Cristian Moser 33/34,5; 10. Herwig Millonig (vsi ŠD Zahomc).

●

Na mednarodni skakalni tekmi v Reith in Winkel (ZRN) je Zahomčan Pavel Erat na 70-m-skakalnici dosegel za zmagovalcem Haselbergerjem (ZRN) odlično drugo mesto. Norbert Mörtl (Zahomc) je bil peti.

V Mayerhofen na Tirolskem je minulo nedeljo zmagal na 65-m-skakalnici Pavel Erat. Norbert Mörtl se je pri mladincih uvrstil na 3. mestu.

Še podpirajmo Mladinski dom

Slovensko šolsko društvo se zahvaljuje vsem darovalcem za izkazano podporo pri izgradnji novega Mladinskega doma. Do začetka naslednjega šolskega leta bi radi zaključili drugo fazo izgradnje — prireditvene prostore s telovadnico in otroški vrtec. Vsem, ki ste pripravljeni podpreti naša prizadevanja, že vnaprej iskrena hvala!

Za gradnjo doma so prispevali:

Pasterk Kristina, Železna Kapla, 200 šil. - Mag. Kupper Milan, Celovec, 100 šil. - Dipl. inž. Wieser Feliks, 100 šil. - Silič Ivo, 20 šil. - Picej Angelika, Šentprimož, 500 šil. - Kokot Anica, Celovec, 100 šil. - Dr. Malle Gustl, Celovec, 100 šil. - penzionist, Celovec, 80 šil. - upokojenec, Celovec, 50 šil. - Janežič Ančka, Celovec, 300 šil.- Neimenovani, Železna Kapla, 500 šil. - Mag. Kupper Milan, Celovec, 300 šil. - Neim. podjetje, Beljak, 1000 šil. - Upokojenec, 500 šil. - Neim. duhovnik, 260 šil. - Valentin Grabner 200 šil. - Jožef Lakota, 200 šil. - Herman Krajnc, 200 šil. - Florjan Bogataj, 200 šil. - Aleš Martin, 200 šil. - Sumper Franc, 100 šil. - Učitelj, 500 šil. - Martina Zwirn, Celovec, 100 šil. - Fister Alojz, Vrba, 200 šil. - Neimenovan Kostanjčan, 500 šil. - Vodopivec Stanko, 100 šil.

Utrinki s „Teka treh dežel“

(Ski tour 3 — 1984)

Rezultate „Teka treh dežel“ smo objavili že v zadnji številki Slovenskega vestnika. Omenili smo tudi, da se je Ločan Franci Urschitz ml. uvrstil na odličnem 23. mestu, za zmagovalcem je zaostajal le 4 minute. Teka treh dežel pa se je udeležilo še 5 tekačev iz Loč. Kako se jim je godilo na tej zahtevni progi, poroča tokrat naš dopisnik Franci Černut, ki je sam navdušen tekač:

Vreme, da še psa ne bi kazalo poditi iz hiše, tako se je porajalo nedeljsko jutro 26. februarja in prav ta dan naj bi stekel znameniti tek po treh deželah — že peti po vrsti. Rahli dvomi, ki so posameznika spočetka morda še navdajali, so se ob srečanju s starimi znanci v Beljaku dokaj hitro porazgubili in že je letela šala od ust do ust. Padajoče snežinke ter veliki beli kupi so dajali le še pravi okvir nameravanemu početju.

Med vožnjo v Kranjsko goro tečejo priprave v avtobusu, kot bi bile naštudirane — vse mora imeti svoj red — nič ne gre prepustiti slučaju. Eno samo vprašanje je v zraku: kakšen vosek? ali morda klister? in kakšen? Trideset kilometrov, to niso mačje solze, še posebej ob takem vremenu — da bi tam nekje „crkaval“ — ne, ni za misliti. Na cesti vidimo nenadoma moža, ki mu je obup zapisan v lica . . . Ustavimo se, ga nagovorimo — tujec je, Francoz ali nekaj podobnega, hipoma spoznamo njegovo nesrečo. Pod debelo odejo snega je ob cestnem robu komaj še viden osebni avtomobil; verjetno stoji tukaj že celo noč . . . Nič ne odlašamo — dvajset rok in še več trdo poprime — tujec, človek, kot ti in jaz, neverno sledi čudežu — in že stoji vozilo sredi ceste. Ustnice drhtijo neznancu med polnjenjem goriva, besed, ki jih izgovarja ne razumemo — pa tudi ni potrebno — oči povedo vse. Ko motor zabrenči se veseli poslovimo, vsak v svojem jeziku, vsi se razumemo, le tujčev obraz vidno še ne more dojeti resničnosti dogodka.

Ob cesti blizu Kranjske gore se zdrznemo in vprašujoče gledamo na močno zasneženo progo, ki se ponekod popolnoma izgubi v belini. Startni prostor je ograjen, nekaj tekačev se tamkaj ogreva toda prav nič ne kaže, da se bo čez 20 minut pognalo toliko in toliko športnikov odtod na dolgo, težavno pot. Preloženo za eno uro, za eno samo uro! Vendarle ob desetih zadoni: start! Vrisk iz tisoče grl zveni kot posmeh snegu in dežju, je izraz močne človeške volje spoprijeti se tudi z neprilikami narave. Dejansko padavine tudi kmalu ponehajo. Dolga kača se že vije proti Italiji. Pred prehodom še požirek toplega čaja, ki stori čudeže. Ljudje kličejo spodbudne besede in naprej drsimo po sorazmerno gladki stezi mimo Fužin proti S. Antonio. Mimogrede zapet malo toplega okrepčila predno zavije proga v velikem loku proti Koroški.

Srečam sodeželana iz Podkloštra — udeležil se je vseh dosedanjih tekov — navdušen je nad „Tekom treh dežel“, vnet hribolazec je, ljubi naravo — pritrdim mu v vsem in že imam spet novega soseda, vrlega Kranjca zrelega semestra — sapa mu pri vzponu nagaja: bo že, hudiča . . .

Ledeno mrzel veter, ki piha sneg v obraz, nas sprejme na planoti proti Selčam. Gasilci ob progi zmrzujejo, nam pa teče s snegom pomešani znoj po obrazu, nam jemlje vid, slano ga občutimo na ustnicah.

Številno občinstvo sprejme vsakega tekača z aplazvom v cilju in tega si je prav tokrat vsak udeleženec upravičeno zaslužil. Zares so bile razmere ob petem jubileju „Ski Tour 3“ dokaj neugodne, vendar „morilske“, kot jih označuje nek kaderski tekač, pa le niso bile, saj nas je celotna šestorica iz Loč dospela srečno na cilj, čeprav je imel ta ali oni tudi malo smole. Vsekakor pa je sorazmerno visoka udeležba 1650 neustrašenih maratoncev dala prav organizatorju, da je vztrajal pri izvedbi teka ob vsakem vremenu, četudi je bilo treba rešiti skoraj nerešljive probleme.

Ko smo se sredi najhujšega snežnega meteža poslavljali od prijateljev, nas je navdajala židana volja in prijetna zavest: Na svidenje pri 6. „Teku treh dežel“!

F. Č.